

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів і банківської справи

О.В. Неізнана

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Кривий Ріг
2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів і банківської справи

О.В. Нєізнєстна

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Затверджено на засіданні
кафедри фінансів і банківської справи
Протокол № 15
від “03” грудня 2018р.

Схвалено навчально-методичною
радою ДонНУЕТ
Протокол №3
від “31” січня 2019 р.

Кривий Ріг
2019

УДК 336.71(072)
Н 45

Рецензенти:

Гудзь Ю.Ф. - кандидат економічних наук, доцент;
Булгакова О.В. - кандидат економічних наук, доцент.

Неізнестна О.В.

Н 45 Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Банківська система» [Текст] / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; О.В. Неізнестна – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2019. – 96 с.

Методичні вказівки призначені для надання допомоги студентам з вивчення курсу «Банківська система».

Методична розробка містить загальні рекомендації щодо вивчення дисципліни, опис дисципліни, її змістових модулів і тем, методів оцінювання і розподілу балів, що отримують студенти упродовж вивчення дисципліни, плани практичних занять, питання для обговорення, теми доповідей, завдання до самостійної роботи студентів, тести для самоперевірки.

© Неізнестна О.В., 2019

©Донецький національний університет
економіки і торгівлі імені Михайла Туган
– Барановського, 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	26
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи побудови та функціонування банківської системи	27
Змістовий модуль 2. Банки в національній економіці	32
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	52
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи побудови та функціонування банківської системи	53
Змістовий модуль 2. Банки в національній економіці	62

ВСТУП

Дисципліна „Банківська система” передбачена навчальними планами підготовки бакалаврів, які навчаються за спеціальністю „Фінанси, банківська справа і страхування” і відноситься до дисциплін циклу професійної підготовки.

Мета дисципліни: формування у студентів системи знань щодо сутності та змісту формування ефективної банківської системи, що є однією з головних проблем сучасного етапу економічного розвитку України, організації і технології здійснення банками пасивних і активних операцій та надання банківських послуг, а також практичних навичок щодо виконання банківських операцій, пов'язаних з кредитуванням, розрахунками, фінансуванням інвестицій та наданням своїм клієнтам інших послуг, а також при застосуванні механізму регулювання діяльності комерційних банків з боку центрального банку.

Завдання дисципліни: розкрити зміст, принципи, напрями, методи, форми і прояви складного механізму функціонування сучасної банківської системи України, приділяючи особливу увагу вивченню та аналізу новітніх способів і підходів до елементів перерозподілу ресурсів суспільства у грошовому вигляді через банківські установи.

Предмет дисципліни: ефективне та безпечне функціонування банківської системи в умовах викликів сучасної національної економіки.

Дисципліна “Банківська система” займає важливе місце серед навчальних дисциплін, що спрямовані на формування високопрофесійних менеджерів, кваліфікованих фінансистів та інших фахівців економічного профілю. Вона значно розширює світогляд, озброює необхідним досвідом, підвищує ефективність праці не лише банкірів-практиків, а й всіх інших суб'єктів будь-якої галузі економіки, що так чи інакше пов'язані з бізнесом, фінансовою діяльністю, коло інтересів яких знаходиться в процесі постійної і глибокої взаємодії з банківською системою.

Після вивчення курсу “Банківська система” студент повинен знати:

структуру банківської системи України, функції і задачі Національного банку України та комерційних банків;

процес становлення банківської системи України;

порядок створення, реєстрації та ліцензування комерційних банків;

суть, значення і технологію здійснення пасивних операцій комерційних банків, а також порядок формування їх ресурсної бази - власних, залучених і запозичених коштів;

суть, значення і технологію здійснення активних операцій комерційних банків;

порядок формування фінансового результату діяльності комерційних банків, його оподаткування і використання;

механізм забезпечення стабільності банківської системи.

Після опанування курсу “Банківська система” студент повинен вміти:

ефективно використовувати механізм банківської діяльності для менеджменту фірми чи установи;

використовувати набутий обсяг знань для забезпечення сталої діяльності того чи іншого підрозділу організації в умовах зростаючої інтеграції банківських систем;

підбирати відповідні засоби та методи впливу банківської діяльності на результати своєї професійних цілей;

виконувати необхідний обсяг робіт по дослідженню сутності й особливостей надання різноманітних банківських послуг;

відстежувати та враховувати міжнародний досвід, а також перспективні можливості розвитку фінансово-кредитної системи України;

організувати та забезпечити роботу банківських установ;

організувати проведення банківськими установами основних операцій по формуванню ресурсів та їх розміщенню;

організувати взаємовідносини банківських установ з підприємствами всіх рівнів, державою і недержавним сектором економіки;

робити відповідний аналіз та здійснювати операції на фондовому, кредитному ринках;

володіти прийомами пошуку та використання наукової інформації, використовувати при цьому технічні засоби збору та обробки інформації, працювати на персональному комп'ютері.

ЧАСТИНА 1
ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Методичні вказівки підготовлено згідно із робочою програмою дисципліни «Банківська система». Опис дисципліни наведений у таблиці 1.

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа і страхування»
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	30
Практичні / семінарські, годин	24
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	96
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4,5
самостійної роботи студента	6,4
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Мета: формування у студентів системи знань щодо сутності та змісту формування ефективної банківської системи, організації і технології здійснення комерційними банками пасивних і активних операцій та надання банківських послуг, а також практичних навичок щодо виконання банківських операцій, пов'язаних з кредитуванням, розрахунками, фінансуванням інвестицій та наданням своїм клієнтам інших послуг, а також при застосуванні механізму регулювання діяльності комерційних банків з боку центрального банку.

Завдання: розкрити зміст, принципи, напрями, методи, форми і прояви складного механізму функціонування сучасної банківської системи України, приділяючи особливу увагу вивченню та аналізу новітніх способів і підходів до елементів перерозподілу ресурсів суспільства у грошовому вигляді через банківські установи.

Предмет: ефективне та безпечне функціонування банківської системи в умовах викликів сучасної національної економіки.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Теоретичні засади організації банківської системи.
2. Центральний банк у банківській системі.
3. Сутність банку та банківської діяльності.
4. Організація діяльності та управління банком.

5. Операції банків із формування ресурсної бази.
6. Основи організації банківського кредитування.
7. Операції банків з цінними паперами.
8. Операції банків з обслуговування платіжного обороту.
9. Операції банків в іноземній валюті.
10. Нетрадиційні банківські операції та послуги.
11. Банківська система в умовах глобалізації.
12. Стабільність банківської системи.
13. Державне регулювання банківської системи.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи побудови та функціонування банківської системи					
Тема 1. Теоретичні засади організації банківської системи	12	2	2	-	8
Тема 2. Центральний банк у банківській системі	13	2	2	-	9
Тема 3. Сутність банку та банківської діяльності	11	2	1	-	8
Тема 4. Організація діяльності та управління банком	11	2	1	-	8
Разом за змістовим модулем 1	47	8	6	-	33
Змістовий модуль 2. Банки в національній економіці					
Тема 5. Операції банків із формування ресурсної бази	13	4	2	-	7
Тема 6. Основи організації банківського кредитування	13	4	2	-	7
Тема 7. Операції банків з цінними паперами	11	2	2	-	7
Тема 8. Операції банків з обслуговування платіжного обороту	11	2	2	-	7
Тема 9. Операції банків в іноземній валюті	11	2	2	-	7
Тема 10. Нетрадиційні банківські операції та послуги	11	2	2	-	7
Тема 11. Банківська система в умовах глобалізації	11	2	2	-	7
Тема 12. Стабільність банківської системи	11	2	2	-	7
Тема 13. Державне регулювання банківської системи	11	2	2	-	7
Разом за змістовим модулем 2	103	22	18	-	63
Усього годин	150	30	24	-	96

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар запитань і відповідей Теоретичні засади організації банківської системи	2
2	Семінар запитань і відповідей Центральний банк у банківській системі	2
3	Семінар – розгорнута бесіда Сутність банку та банківської діяльності	1
4	Семінар – розгорнута бесіда Організація діяльності та управління банком	1
5	Семінар з виконанням практичних задач Операції банків із формування ресурсної бази	2
6	Семінар з виконанням практичних задач Основи організації банківського кредитування	2
7	Семінар з виконанням практичних задач Операції банків з цінними паперами	2
8	Семінар з виконанням практичних задач Операції банків з обслуговування платіжного обороту	2
9	Семінар з виконанням практичних задач Операції банків в іноземній валюті	2
10	Семінар з виконанням практичних задач Нетрадиційні банківські операції та послуги	2
11	Семінар – розгорнута бесіда Банківська система в умовах глобалізації	2
12	Семінар запитань і відповідей Стабільність банківської системи	2
13	Семінар з виконанням практичних задач Державне регулювання банківської системи	2
Всього		24

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Добір статистичної інформації щодо динаміки та структури обсягів активних та пасивних операцій банків, динаміки процентних ставок за кредитами та депозитами банків, дослідження тенденцій коливання курсів валют, тощо.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема семінарських занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи побудови та функціонування банківської системи			
Семінар запитань і відповідей Теоретичні засади організації банківської системи	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Еволюція банківської діяльності. Сутність банківської системи та її інституціональна структура. Функції банківської системи. Особливості побудови банківських систем у різних країнах. Джерела [1-16] 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар запитань і відповідей Центральний банк у банківській системі	9	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Головне завдання Центрального банку країни. Економічний аспект незалежності Центрального банку. Національний банк та його функції. Цілі розробки та реалізації грошово-кредитної (монетарної) політики Національного банку України: стратегічні, проміжні та тактичні. Інструменти монетарної політики. Сутність політики відкритого ринку. Резервна функція Національного банку. Облікова (дисконтна) та ломбардна політика. Політика обов'язкових резервів. Емісія готівкових грошей як головна функція Національного банку України. Функції НБУ як банку банків, фінансового обслуговування держави: зберігання централізованого золотовалютного запасу; нагляд і контроль. Дотримання банками обов'язкових нормативів і вимог, встановлених НБУ. Джерела [1-16] 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар – розгорнута бесіда Сутність банку та банківської діяльності	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Комерційний банк як елемент ринкової інфраструктури. Класифікація комерційних банків. Принципи діяльності комерційних банків. Функції комерційних банків. Джерела [1-16] 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар – розгорнута бесіда Організація діяльності та управління банком	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Умови створення комерційних банків в Україні. Процедура державної реєстрації комерційних банків. Вимоги до засновників комерційного банку. Ліцензування банківської діяльності. Порядок формування статутного капіталу банку. Створення банками власних структурних одиниць, їх характеристика.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей

		Джерела [1-16] 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	
Разом змістовий модуль 1	33		
Змістовий модуль 2. Банки в національній економіці			
Семінар з виконанням практичних задач Операції банків із формування ресурсної бази	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Економічна характеристика ресурсів комерційного банку. Особливості формування власного капіталу. Принципи формування власного капіталу та його значення. Способи збільшення статутного капіталу комерційного банку. Функції власного капіталу банку. Вклади і депозити як головне джерело банківських ресурсів. Вклади на вимогу, порядок відкриття рахунків в банках. Строкові депозити. Вклади, які приймаються від населення. Випуск банками ощадних сертифікатів. Порядок формування процентної ставки за депозитами. Управління залученими коштами комерційного банку на мікро- та макрорівнях. Запозичення ресурсів на міжбанківському ринку. Порядок отримання кредитів від НБУ. Підтримка ліквідності банків з боку НБУ. Випуск облігацій комерційними банками. Управління запозиченими коштами комерційного банку на мікро- та макрорівнях. Джерела [1-16] 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Основи організації банківського кредитування	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Класифікація банківських кредитів. Суб'єкти кредитних взаємовідносин. Форми кредитування банками і види позичкових рахунків. Принципи банківського кредитування. Етапи процесу кредитування. Характеристика кредитного договору. Плата за кредит та порядок її визначення. Фактори, які впливають на величину процентної ставки за кредит. Способи захисту від кредитного ризику. Оцінка кредитоспроможності позичальника. Форми забезпечення зобов'язань позичальника перед банком: застава, гарантія, цесія, страхування. Проблемні позички. Кредитний моніторинг в комерційному банку. Джерела [1-16] 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Операції банків з цінними паперами	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Задачі комерційних банків на ринку цінних паперів. Робота банків з ОВДП. Операції "РЕПО". Операції банків з власними фінансовими продуктами. Робота з депозитними сертифікатами НБУ. Взаємозв'язок кредитних і інвестиційних операцій банків. Ризики, властиві інвестиційним операціям та шляхи їх зниження. Операції з цінними паперами в разі коли банк виступає інвестором. Операції банку на ринку цінних паперів, коли банк виступає в якості інфраструктурного учасника ринку. Посередницькі операції банку на ринку цінних паперів.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань

		Джерела [1-16] 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач	
Семінар з виконанням практичних задач Операції банків з обслуговування платіжного обороту	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Основи організації грошових розрахунків, їх види. Принципи проведення безготівкових розрахунків. Організація міжбанківських розрахунків. Форми безготівкових розрахунків: платіжне доручення, платіжна вимога-доручення, чек, акредитив; сфера використання; порядок проведення розрахункових операцій. Способи безготівкових розрахунків: попередня оплата, планові платежі, залік взаємовимог. Банківський контроль за здійсненням безготівкових розрахунків. Організація банками готівкових грошових розрахунків. Організація роботи кас банку. Характеристика документів, якими оформлюється порядок видачі та приймання грошей до кас банку. Касові обороти та їх прогнозування. Взаємозв'язок касових і емісійних операцій банку. Грошові перекази. Джерела [1-16] 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Операції банків в іноземній валюті	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Склад та структура валютних операцій комерційних банків. Умови проведення банками валютних операцій. Проведення банками депозитних операцій в іноземній валюті. Відкриття та ведення валютних рахунків клієнтів. Види валютних курсів. Порядок організації роботи пунктів обміну валюти. Особливості валютного кредитування у сучасних умовах. Операції з банківськими металами. Управління валютними ризиками, методи їх страхування. Валютні ф'ючерси, свопи, опціони, арбітражні операції, форфетування. Фінансування та кредитування банком експортно-імпортних операцій своїх клієнтів: аванси під інкасо, акцептні кредитні лінії, облік векселів та чеків банком, фінансування по документарному акредитиву. Джерела [1-16] 2. Самотестування. 3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Нетрадиційні банківські операції та послуги	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Загальна характеристика та види банківських послуг. Посередницькі послуги банку. Гарантійні банківські послуги. Консультативні послуги. Види трастових операцій. Управління майном згідно з угодою. Класифікація і загальна характеристика інших операцій комерційного банку. Визначення вартості банківських послуг. Факторинг та форфейтинг. Сутність лізингової угоди. Оперативний лізинг. Фінансовий лізинг. Врахування та переврахування векселів. Кредити під заставу векселів. Авалювання та акцептування	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань

		<p>векселів. Видача гарантій на забезпечення оплати векселів. Інкасування векселів. Доміциляція векселів. Зберігання банками векселів клієнтів.</p> <p>Джерела [1-16]</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач</p>	
<p>Семинар – розгорнута бесіда</p> <p>Банківська система в умовах глобалізації</p>	7	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Створення та особливості функціонування міжбанківських об'єднань. Сфери міжнародного банківського бізнесу. Діяльність банків у міжнародних фінансових центрах. Іноземний капітал у банківській системі. Взаємодія національної банківської системи з міжнародними фінансовими організаціями.</p> <p>Джерела [1-16]</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Підготовка до презентації доповіді.</p>	<p>Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей</p>
<p>Семинар запитань і відповідей</p> <p>Стабільність банківської системи</p>	7	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Ризик у банківській діяльності. Стабільність банківської системи та системний ризик. Організація та функціонування системи ризик-менеджменту в банку. Антикризове управління банківською системою.</p> <p>Джерела [1-16]</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Підготовка до понятійного диктанту.</p>	<p>Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант</p>
<p>Семинар з виконанням практичних задач</p> <p>Державне регулювання банківської системи</p>	7	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Регулювання діяльності банків. Антимонопольне регулювання. Банківський нагляд: завдання та принципи діяльності. Фінансовий моніторинг. Міжнародні стандарти банківської діяльності. Розвиток банківського регулювання на наднаціональному рівні. Соціальна відповідальність банківського сектору.</p> <p>Джерела [1-16]</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Розв'язання запропонованих керівником курсу ситуаційних завдань та задач</p>	<p>Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань</p>
Разом змістовий модуль 2	63		
Разом	96		

7. Матриця зв'язку між дисципліною/ змістовим модулем, результатами навчання та компетентностями

Результати навчання	Компетентності											
	Загальні						Предметно-спеціальні					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
1. Здатність ефективно використовувати механізм банківської діяльності для менеджменту фірми чи установи			+									
2. Уміння використовувати набутий обсяг знань для забезпечення сталої діяльності того чи іншого підрозділу банку в умовах зростаючої інтеграції банківських систем		+							+			
3. Здатність підбирати відповідні засоби та методи впливу банківської діяльності на результати своїх професійних цілей							+					
4. Уміння виконувати необхідний обсяг робіт по дослідженню сутності й особливостей надання різноманітних банківських операцій і послуг	+								+			
6. Здатність відстежувати та враховувати міжнародний досвід, а також перспективні можливості розвитку банківських операцій								+				+
7. Здатність організувати та забезпечити роботу банківських установ									+			
8. Здатність організувати проведення банківськими установами основних операцій по формуванню ресурсів та їх розміщенню								+				
9. Уміння робити відповідний аналіз та здійснювати операції на фондовому, грошовому, валютному, кредитному ринках				+								
10. Уміння застосувати набуті економічні знання для вирішення стратегічних та поточних завдань розвитку банківської системи						+		+				
11. Уміння організувати взаємовідносини банківських установ з підприємствами всіх рівнів, державою і недержавним сектором економіки					+							

8. Методи викладання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індиві- дуальне завдання	ПМК	Сума балів
Змістовий модуль 1						
Тема 1	1		1			2
Тема 2	1	2				3
Тема 3	1		1			2
Тема 4	1		1	5	5	12
Разом змістовий модуль 1	4	2	3	5	5	19
Змістовий модуль 2						
Тема 5	1	2				3
Тема 6	1	2				3
Тема 7	1	1				2
Тема 8	1	1				2
Тема 9	1	2				3
Тема 10	1	1				2
Тема 11	1		1			2
Тема 12	1		1			2
Тема 13	1	1		5	5	2
Разом змістовий модуль 2	9	10	2	5	5	31
Разом						50

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Індивідуальні завдання.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Базова

1. Алексеєнко М.Д. Капітал банку: питання теорії і практики: [монографія]. / М.Д. Алексеєнко. — К.: КНЕУ, 2002. — 276 с.
2. Біленчук П.Д. Банківське право: українське та європейське: [навч. посіб.] / П.Д. Біленчук, О.Г. Диннік, І.О. Лютий, О.В. Скороход; за ред. П.Д. Біленчука. — К.: Атіка, 1999. — 400 с.
3. Боришкевич О.В., Краснова І.В., Білошапка В.С. Баріда Н.П., Макаренко О.І., Краснов В.Г. Валютне регулювання та контроль: [навч. посіб.] / О.В. Боришкевич (заг. ред.). — К: КНЕУ, 2008. — 400с.
4. Васюренко О.В. Банківські операції: [навч. посіб.] / О.В. Васюренко – К.: Знання, 2000. – 256 с.
5. Внукова Н.М. Основи факторингу [навч. посіб.] /Н.М. Внукова – К.: Знання, КОО, 1998. – 174 с.
6. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: [підручник] / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрійків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.
7. Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності: [підручник] / За ред.

А.М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2003. – 599 с.

8. Дзюблюк О.В. Банківські операції: [підручник] / За ред. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2009. – 696 с.

9. Коваленко Д.І. Гроші та кредит: теорія і практика: [навч. посіб.] / Д.І. Коваленко — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 344 с.

10. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші і кредит: теорія і практика: [навч. посіб.] / Д.І. Коваленко, В.В. Венгер – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 578 с.

11. Костюченко О.А. Банківське право України. Банківська система. Національний банк. Комерційні банки. Розрахунки і кредитування. Ринок цінних паперів. Національне валютне законодавство. Банківські системи зарубіжних країн. Інститут банківської таємниці / О.А. Костюченко. – К.: А.С.К., 2007. – 624 с.

12. Котковський В.С. Банківські операції [навч. посіб.] / В.С. Котковський, О.В. Неізнана – К.: Кондор, 2011. – 498 с.

13. Коцовська Р. Операції комерційних банків: [підручник] / За ред. Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк. – К.: Алерта, 2004. – 500 с.

14. Кравцова Г.И. Деньги, кредит, банки: Справочное пособие / Под ред. Г.И. Кравцовой – Минск: Меркавание, 1994. – 286 с.

15. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система [навч. посіб.] – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.

16. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств: [навч. посіб.] / Л.А. Лахтіонова — К.: КНЕУ, 2003. – 452 с.

17. Любунь О.С., Кіреєв О.І., Денисенко М.П. Іпотечний ринок: [підручник] – К.: Атика, 2006. – 288 с.

18. Маркова О.М., Сахарова Л.С., Сидоров В.Н. Коммерческие банки и их операции: Учеб. пособие. – М.: Банки и биржи, 1995. – 288 с.

19. Маршал Джон Ф., Бансал Випул К. Финансовая инженерия. – М.: Инфра-М, 1998. – 784 с.

20. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків. – К.: Основи, 1999. – 962 с.

21. Міщенко В.І. Банківські операції: [підручник] / За ред. В.І. Міщенка, Н.Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с.

22. Мороз А.М. Банківські операції: [підручник] / За ред. А.М. Мороза. - К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.

23. Мороз А.М. Центральний банк і грошово-кредитна політика: [підручник] / За ред. Мороза А.М., Пуховкіної М.Ф. – К.: КНЕУ, 2002. – 566 с.

24. Неізнана О.В. Банківський нагляд: [навч. посіб.] / В.С. Котковський, О.В. Неізнана, С.І. Головка, К.В. Мстоян – Львів: «Магнолія-2006», 2014. – 314 с.

25. Орлюк О.П. Банківське право: [навч. посіб.] / О.П. Орлюк. - К.: Юрінком Інтер, 2006. – 392 с.

26. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.] / І.М. Парасій-Вергуненко – К.: КНЕУ, 2003 – 347 с.

27. Пересада А.А., Майорова Т.В. Інвестиційне кредитування: [навч. посіб.] – К.: КНЕУ, 2002. – 271 с.
28. Петрашко Л.П. Валютні операції: [навч. посіб.] / Л.П. Петрашко - К.: КНЕУ, 2001. – 204 с.
29. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку: [навч. посіб.] / Л.О. Примостка. — К.: КНЕУ, 2004. — 468 с.
30. Примостка Л.О. Управління банківськими ризиками [навч. посіб.] / За ред. Л.О. Примостки – К.: КНЕУ, 2007.- 600 с.
31. Пуховкіна М.Ф., Остапшин Т.П., Білошапка В.С. Центральний банк і грошово-кредитна політика: [навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисципліни]. – К.: КНЕУ, 2003. – 180 с.
32. Роуз П. Банковский менеджмент / П. Роуз; пер. с англ. – [2-е изд.]. – М.: Дело, 1997. – 768 с.
33. Руденко Л.В. Організація міжнародних кредитно-розрахункових операцій в банках: [навч. посіб.] - К.: Академія, 2002. – 376 с.
34. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції: [навч. посіб.] – К.: ЦУЛ, 2003. – 616 с.
35. Рябинина Л.Н. Деньги и кредит: [учеб. пособие]. / Л.Н. Рябинина. – К.: Центр учебной литературы, 2008. – 602 с.
36. Савлук М.І. Гроші та кредит: [підручник] – 4-те вид., перероб. і доп. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.М.Лазепко, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М.І. Савлука – К.:КНЕУ, 2006. – 744 с.
37. Савлук М.І. Вступ до банківської справи [навч. посіб.] / За ред. Савлука І.М. – К.: Лібра, 1998. – 344 с.
38. Савлук М.І. Міжнародні розрахунки та валютні операції [навч. посіб.] / О.І. Береславська, О.М. Наконечний, М.Г. Пясецька та ін.; За заг. ред. М.І. Савлука. - К.: КНЕУ, 2002. - 392 с.
39. Словник банківських термінів. Банківська справа: термінологічний словник / А.Г. Загородній, О.М. Сліпущко, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – К.: Аконт, 2000. – 605 с.
40. Тавасиев А.М. Банковское дело. Управления и технологии: [учеб. пособие] / Под ред. А.М. Тавасиева – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2001. – 836 с.
41. Тиркало Р.І. Банківська справа: [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / За ред. Р.І. Тиркала. – Тернопіль: Карт-бланш, 2001. – 314 с.
42. Челноков В.А. Букварь кредитования / В.А. Челноков. – М.: АОЗТ «Антидор», 1996. – 368 с.
43. Яценюк А.П., Міщенко В.І., Коваленко В.В., Коренєва О.Г. Банківський нагляд: [навч. посіб.] / А.П. Яценюк, В.І. Міщенко, В.В. Коваленко, О.Г. Коренєва. – К.: Знання, 2004. – 406 с.

Допоміжна

44. Бабенко А.С. Іпотечне кредитування: міжнародний досвід та українські реалії / А.С. Бабенко, Н.О. Колокольцева // Фінанси, облік, аудит: Збірник наукових праць. Випуск 9. – К.: КНЕУ, 2007р. – с. 7–17.

45. Белов В.А. Банковское право России: теория, законодательство, практика: Юридические очерки / В.А. Белов. – М.:АО «Центр ЮрИнфоР», 2000. – 395 с.
46. Берегуля О. Іпотечне кредитування як банківська операція: теоретичні основи й умови проведення / О. Берегуля // Вісник НБУ. – 2007. - №10. – с. 46-48.
47. Білоус О.А. Операції комерційних банків на ринку цінних паперів / О.А. Білоус // Фінанси України. - 2005. - №9. - с. 93-98.
48. Боришкевич О. Банківське кредитування міжнародної торгівлі / О. Боришкевич // Вісник НБУ. – 2002. - №4. – с. 47-49.
49. Буряк А.В. Теоретичні підходи до визначення змісту банківської діяльності / А.В. Буряк // Ефективна економіка. – 2011.- №10.
50. Васильчишин О. Лізинг у діяльності банків / О. Васильчишин // Вісник НБУ. - 2003. - №8. - с.55-57.
51. Вітлинський В.В. Поглиблений кількісний аналіз кредитоспроможності позичальника як засіб зниження кредитного ризику / В.В. Вітлинський // Банківська справа. – 2000. - № 1. - с. 13.
52. Голуб В.М. Меморандум кредитної політики комерційного банку / В.М. Голуб // Фінанси України. – 2001. - №12. – с. 21.
53. Гутко Л.М. Механізм здійснення факторингових операцій та страхування ризику невиконання зобов'язань за договорами факторингу / Л.М. Гутко // Економіка. Фінанси. Право. – 2006. - №9. – С. 6-8.
54. Дмитрієва О.А. Оптимізація депозитної діяльності комерційного банку / О.А. Дмитрієва // Фінанси України. - 2004. - №5. - С. 138.
55. Дрегеда О. Послуги як продукт банківської діяльності / О. Дрегеда // Банківська справа. – 2003. – с. 73-79.
56. Євтух О.Т. Іпотека в умовах аграрної реформи / О.Т. Євтух // Фінанси України. – 2001. - №7. – с. 9.
57. Карбовник А.М. Перспективи розвитку банківських послуг / А.М. Карбовник // Фінанси України. – 2002. - №7. – с. 110-115.
58. Кириленко В.Б. Міжбанківське кредитування як недепозитне джерело залучених ресурсів. / В.Б. Кириленко // Фінанси, облік, аудит. – 2009. С. 226-232.
59. Крупка М. Тенденції та проблеми формування ринку кредитних послуг в Україні / М. Крупка, О. Скаско // Вісник НБУ. – 2007. – №11. – с. 31-33.
60. Лобанова А.Л. Перспективи розвитку ринку нетрадиційних банківських послуг України / А.Л. Лобанова // Фінанси України. – 2003. - №3. – с. 133-140.
61. Масленченков Ю.С., Арсланбеков-Федоров А.А. Технологія межбанковського кредитування в російських умовах / Ю.С. Масленченков, А.А. Арсланбеков-Федоров — М.: БДЦ-пресс, 2004. — 192 с.
62. Матвієнко П. Застава як засіб забезпечення банківських кредитів / П. Матвієнко // Банківська справа. – 2000. - №5. – с. 45-47.
63. Ольшанченко В. Кредитні операції в Україні / В. Ольшанченко // Бізнес (бухгалтерія) - 2003. - №22. - С. 65-70.
64. Парнюк В. Активізація лізингу – запорука структурних зрушень в економіці / В. Парнюк // Вісник НБУ. -2003. - №4. – с. 49-52.
65. Склеповий Є.В. Ринок факторингових послуг в Україні / Є.В. Склеповий

// Фінанси України. - 2005 - №9 – С. 109-115.

66.Смачило В.В. Сутність факторингу та його використання при управлінні дебіторською заборгованістю в Україні / В.В. Смачило // Фінанси України. - 2007. - №7. - с.35-45.

67.Чайковський Я. Робота комерційних банків з проблемними кредитами / Я. Чайковський // Банківська справа. – 2001. - №6. – с. 50-53.

68.Чайковський Я. Сучасний стан та перспективи розвитку банківського кредитування / Я. Чайковський // Банківська справа. – 2006. – №2. – с. 36-47.

Інформаційні ресурси

69.Банки України: факти, обговорення, аналіз [Електронний ресурс] - Режим доступу: [http:// www.uabank.net](http://www.uabank.net).

70.Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №436-IV від 16.01.2003 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

71.Єдиний закон про простий та переказний вексель, прийнятий Женевською Вексельною конвенцією, 1930 р.

72.Єдиний чековий закон, затверджений Женевською конвенцією, 1931 р.

73.ІНКОТЕРМС, 2000 р.

74.Інструкція з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей банків в Україні [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №29 від 31.03.2017 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

75.Інструкція про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №320 від 16.08.2006 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

76.Інструкція про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №148 від 27.05.2008 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

77.Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків банками у національній та іноземних валютах [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №492 від 12.11.2003 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

78.Інструкція про порядок організації і здійснення валютно-обмінних операцій на території України [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №502 від 12.12.2002 р. (у редакції постанови Правління Національного банку України 30.04.2014 № 249) – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

79.Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №368 від 28.08.2001 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

80.Конвенція УНІДРУА про міжнародний факторинг (Оттава, 28 травня 1988 року)

81.Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №104 від 15.03.2004 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

82.Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України [Електронний ресурс]: Постанова

- Правління НБУ №361 від 02.08.2004 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
- 83.Методологічні роз'яснення до основних принципів ефективного банківського нагляду. Базельський комітет з банківського нагляду, жовтень, 2006.
- 84.Національний банк України. Офіційна сторінка: [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
- 85.Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
- 86.Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №2755-VI від 02.12.2010р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
- 87.Положення про валютний контроль [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №49 від 08.02.2000 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
- 88.Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №148 від 29.12.2017 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
- 89.Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №351 від 30.06.2016 р. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
- 90.Положення про відкриття та функціонування кореспондентських рахунків банків–резидентів та нерезидентів в іноземній валюті та кореспондентські рахунки банків–нерезидентів в гривні [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №118 від 26.03.1998 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
- 91.Положення про встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та курсу банківських металів і розрахунку довідкового значення курсу гривні до долара США [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №80 від 19.07.2018 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
- 92.Положення про електронні гроші в Україні [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №481 від 04.11.2010 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
- 93.Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №615 від 17.09.2015 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
- 94.Положення про здійснення операцій з банківськими металами [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №325 від 06.08.2003 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
- 95.Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №75 від 04.07.2018 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
- 96.Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №508 від 16.12.2002 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
- 97.Положення про порядок здійснення банками операцій за акредитивами [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №514 від 03.12.2003 р. (у редакції постанови Правління Національного банку України №38 від 11.04.2018

р.) – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

98. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними та фізичними особами [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №516 від 03.12.2003 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

99. Положення про порядок ідентифікації та визнання банківських груп [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №134 від 09.04.2012 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

100. Положення про порядок надання банкам і філіям іноземних банків генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №281 від 15.08.2011 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

101. Положення про порядок погодження Національним банком України типових (зразкових) форм деривативів [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №793 від 04.12.2014 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

102. Положення про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №43 від 04.02.2014 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

103. Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №306 від 08.09.2011 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

104. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №281 від 10.08.2005 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

105. Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №806 від 11.12.2014 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

106. Положення про провадження депозитарної і клірингової діяльності та забезпечення здійснення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів Національним банком України [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №140 від 21.12.2017 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

107. Порядок визначення та затвердження рейтингової оцінки банку за рейтинговою системою CAMELSO [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №393-рш від 01.11.2016 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

108. Правила використання готівкової інвалюти на території України [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №200 від 30.05.2007 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

109. Правила здійснення за межі України та в Україні переказів фізичних осіб за поточними валютними неторговельними операціями та виплати в Україні [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №496 від 29.12.2007 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

110. Правила надання послуг поштового зв'язку [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України №270 від 05.03.2009 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

111. Правила функціонування Системи підтвердження угод на міжбанківському валютному ринку України Національного банку України та перерахування (зарахування) коштів за окремими операціями з іноземною валютою і банківськими металами [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №281 від 10.08.2005 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

112. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України №2121 від 07.12.2000 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

113. Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №22 від 21.01.2004 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

114. Про валюту і валютні операції [Електронний ресурс]: Закон України №2473-VIII від 21.06.2018. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

115. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень [Електронний ресурс]: Закон України №1255-IV від 18.11.2003 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

116. Про заставу [Електронний ресурс]: Закон України №2654-12 від 02.10.1992 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

117. Про захист прав споживачів [Електронний ресурс]: Закон України №1023-XII від 12.05.1991 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

118. Про здійснення операцій з використанням електронних платіжних засобів [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №705 від 05.11.2014 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

119. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України №1576-XII від 19.09.1991 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

120. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України №1560-XII від 18.09.1991 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

121. Про іпотеку [Електронний ресурс]: Закон України №898-IV від 05.06.2003 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

122. Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати [Електронний ресурс]: Закон України №979-IV від 19.06.2003 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

123. Про іпотечні облігації [Електронний ресурс]: Закон України від 22.12.2005 р. №3273-IV. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3273-15/page>.

124. Про Національний банк України [Електронний ресурс]: Закон України від 20.05.1999 р. №679-XIV. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

125. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]: Указ президента України №1070/2011 від 23.11.2011 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

126. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні [Електронний ресурс]: Закон України №2346-XIV від 05.04.2001 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

127. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті [Електронний ресурс]: Закон України від №185/94-ВР 23.09.1994 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

128. Про фінансовий лізинг [Електронний ресурс]: Закон України від 11.12.2003 р. №1381-IV. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

129. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]: Закон України №2664-III від 12.07.2001 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

130. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю [Електронний ресурс]: Закон України №978-IV від 19.06.2003 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

131. Про цінні папери та фондовий ринок [Електронний ресурс]: Закон України від 23.02.2006 р. №3480-IV. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

132. Український банківський портал [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.banker.com.ua>.

133. Уніфіковані правила для гарантії. Публікація МТП №458, 1992 р.

134. Уніфіковані правила для інкасо. Публікація МТП №522, 1996 р.

135. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів. Публікація МТП №500, 1993 р.

136. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №435-IV від 16.01.2003 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

ЧАСТИНА 2
ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ/ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОБУДОВИ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ

БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

ТЕМА 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Семінар 1. «Теоретичні засади організації банківської системи»

План заняття

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Банківська система, її визначення, риси схожості та відмінності від інших економічних систем
 2. Функції та завдання банківської системи, основні підходи до побудови банківської системи.
 3. Характеристика банківської системи України на сучасному етапі. Основні етапи її становлення та розвитку.
 4. Основні проблеми розвитку банківської системи України на сучасному етапі.
 5. Перспективи розвитку банківської системи України.
- 2. Індивідуальне тестування.*
- 3. Презентація рефератів (доповідей).*
- 4. Розв'язання задач.*

Задачі для розв'язання

Задача 1. На основі даних офіційної сторінки Національного банку України проведіть дослідження за два попередні роки і зробіть висновки щодо кількості банків в Україні, що зареєстровані НБУ, їх класифікації; структури зобов'язань і активів найбільших банків України.

ТЕМА 2.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ

Семінар 2.1. «Центральний банк у банківській системі»

План заняття

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Призначення і створення центральних банків.
2. Статус та основи організації центральних банків.

3. Операції центральних банків та перелік їх функцій.
 4. Утворення Національного банку України та основи його діяльності.
 5. Принципи організації та функціонування Національного банку України.
 6. Органи управління та структура Національного банку України.
 7. Емісія грошей та регулювання готівкового обігу як одна із головних функцій центрального банку.
 8. Функція центрального банку як банку банків.
 9. Регулятивна та наглядова діяльність центрального банку відносно комерційних банків.
 10. Центральный банк — банкір і фінансовий агент уряду країни.
 11. Центральный банк як орган валютного регулювання і контролю.
 12. Центральный банк як провідник грошово-кредитної політики держави. Характеристика інструментів монетарної політики та механізму їх дії.
 13. Центральный банк як інформаційно-статистичний та аналітичний центр грошової і банківської систем..
 14. Дотримання банками обов'язкових нормативів, встановлених НБУ.
2. *Індивідуальне тестування.*
 3. *Презентація рефератів (доповідей)*
 4. *Розв'язання задач.*

Задачі для розв'язання

Задача 1. Визначити норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами для комерційного банку “Альянс”, регулятивний капітал якого складає 580 млн. грн., станом на 01.01 п. р., якщо:

- 01.09 м. р. надано кредит головному бухгалтеру банку у сумі 100 тис. грн. під 26% річних строком на 7 місяців з погашенням основної суми боргу в кінці строку дії угоди;
- колишній керуючий комерційного банку одержав гарантію на відкриття кредитної лінії на суму 600 тис. грн.;
- надано кредит на суму 50 тис. грн. фізичній особі, яка є акціонером банку та володіє 5% акцій;
- укладено форвардну угоду на суму 300 тис. грн. з фірмою - засновником, яка володіє 3% акцій;
- 28.11 м. р. надано кредит у сумі 300 тис. грн. директору фірми – засновника, яка володіє 15% акцій (строк – 6 місяців, ставка – 24% річних, з погашенням суми боргу в кінці терміну);
- гарантовано надання кредиту дружині колишнього головного бухгалтера банку у сумі 200 тис. грн.;
- відкрита кредитна лінія ПАТ “Подія” у сумі 500 тис. грн., яке володіє 35% акцій фірми - засновника банку;
- 16.04 м. р. враховано вексель фірми, яку очолює брат Голови Правління банку, на суму 300 тис. грн. з терміном погашення 16. 02 п. р.

Чи виконує комерційний банк “Альянс” даний норматив?

Задача 2. Регулятивний капітал банку складає 557 млн. грн. Визначити максимальний розмір кредитного ризику на одного контрагента станом на 01.01 п. р., якщо:

- ПрАТ "Обрій" 01.06 м. р. одержало кредит у сумі 1000 тис. грн. на 8 місяців під 30% річних з щомісячною сплатою відсотків;

- 01.07 м. р. враховано вексель ПрАТ "Обрій" у сумі 600 тис. грн. з погашенням 01.12 п. р. під облікову ставку 40% річних;

- керівництво комерційного банку 15.09 м. р. уклало форвардний контракт на строк 4 місяці на купівлю 250 тис. EUR за форвардним курсом EUR/UAH = 30.99;

- клієнту 15.09 м. р. гарантовано відкриття кредитної лінії на строк 4 місяці на суму 800 тис. грн.;

- між керівництвом комерційного банку та керівництвом ПрАТ "Обрій" є домовленість про використання чекової форми розрахунків на підприємстві та одержання 01.10 м.р. чекової книжки на суму 400 тис. грн.

Чи виконує комерційний банк даний норматив?

Задача 3. Фінансова звітність комерційного банку містить наступні дані, млн. грн.

Показники	Сума
1. Статутний капітал	5000
2. Резервні та інші фонди банку	1500
3. Нерозподілений прибуток	100000
4. Кошти перераховані банком підприємствам для участі в їх статутній діяльності	1000
5. Вкладення в акції акціонерних товариств	2000
6. Кошти банків та кредитних установ	800
7. Кошти клієнтів, враховуючи вклади громадян	1200000
8. Каса	800
9. Кошти на кореспондентському рахунку в НБУ	180200
10. Будівлі, оснащення	62000
11. Бланкові кредити	350000
12. Кредити під заставу майна	130000

Визначити регулятивний капітал банку. Обчислити норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу банку. Чи виконує комерційний банк даний норматив?

Задача 4. Визначити норматив загальної суми інвестування для комерційного банку "Світоч", статутний капітал якого складає 550 млн. грн., станом на 01.01 п. р., якщо:

- 5000 тис. грн. вкладено у акції українських емітентів;

- на суму 1000 тис. грн. придбано векселі українських підприємств;

- 500 тис. грн. вкладено у паї асоційованих компаній;

- на суму 750 тис. грн. придбано облігацій банку "Дніпро";

- сума інших цінних паперів на продаж становить 500 тис. грн.

Чи виконує комерційний банк норматив інвестування?

Задача 5. Фінансова звітність банку містить наступну інформацію, млрд. грн.:

Показники	Сума
1. Статутний капітал	50
2. Резервний фонд	10
3. Нерозподілений прибуток	20
4. Вкладення в акції акціонерних товариств	1
5. Сукупна заборгованість по позикам одного позичальника	29
6. Забалансові зобов'язання, видані відносно цього позичальника	0,8
7. Фактична заборгованість по усім "великим" кредитам з урахуванням забалансових зобов'язань	580

Розрахуйте нормативи кредитного ризику на одного контрагента, великих кредитних ризиків. Чи виконує комерційний банк дані нормативи?

Задача 6. Регулятивний капітал банку складає 520 млн. грн. Активи банку за балансовими та позабалансовими рахунками дорівнюють: USD – 1600 тис., CHF - 800 тис., EUR – 1000 тис., зобов'язання відповідно 450 тис., 1000 тис., 450 тис. Валютні курси склали USD/UAH = 26.10, CHF/UAH = 28.53, EUR/UAH = 30.65. Розрахувати величину загальної відкритої валютної позиції банку. Чи дотримується банк ліміту загальної відкритої валютної позиції?

Задача 7. Поєднайте види цілей грошово-кредитної політики (ГКП) з їх сутністю.

Цілі	Характеристика
А. Тактичні цілі ГКП	1. це ключові цілі загальнодержавної економічної політики (цінова стабільність, стабільність обмінного курсу, зростання економіки, забезпечення зайнятості, збалансування платіжного балансу)
Б. Стратегічні цілі ГКП	2. це зміни у певних економічних процесах, які повинні сприяти досягненню стратегічних цілей
В. Проміжні цілі ГКП	3. регулювання ключових економічних змінних через банківську систему (монетарної бази, грошової маси, процентної ставки, валютного курсу) для досягнення проміжних цілей

Задача 8. Поєднайте методи проведення грошово-кредитної політики з їх сутністю

Методи	Характеристика
А. Змішані методи	1. органи державного управління безпосередньо втручалися в економічні процеси
Б. Адміністративні методи	2. регулювання грошово-кредитного ринку шляхом застосування ринкових механізмів без втручання державних органів управління
В. Ринкові методи	3. використовуються в країнах, які стали на шлях економічних перетворень (постсоціалістичні країни)

ТЕМА 3, 4.
СУТНІСТЬ БАНКУ ТА БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ОРГАНІЗАЦІЯ
ДІЯЛЬНОСТІ ТА УПРАВЛІННЯ БАНКОМ

Семінар 3. « Сутність банку та банківської діяльності, організація діяльності та управління банком »

План заняття

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Комерційний банк як елемент ринкової інфраструктури.
 2. Класифікація комерційних банків.
 3. Принципи діяльності комерційних банків.
 4. Функції комерційних банків.
 5. Умови створення комерційних банків в Україні.
 6. Процедура державної реєстрації комерційних банків.
 7. Вимоги до засновників комерційного банку.
 8. Ліцензування банківської діяльності.
 9. Порядок формування статутного капіталу банку.
 10. Створення банками власних структурних одиниць, їх характеристика.
- 2. Індивідуальне тестування.*
- 3. Презентація рефератів (доповідей).*

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 БАНКИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

ТЕМА 5. ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ ІЗ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ

Семінар 5.1. «Операції банків з формування ресурсної бази»

План заняття

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Склад і структура ресурсів комерційного банку.
2. Характеристика джерел капіталу банку.
3. Функції капіталу банку.
4. Шляхи управління капіталом банку на рівні НБУ.
5. Шляхи управління капіталом на рівні самого комерційного банку.
6. Характеристика вкладів на вимогу. Фактори, що впливають на процентну ставку по депозитах на вимогу. Порядок відкриття рахунків у банках.
7. Характеристика строкових депозитів. Фактори, що впливають на процентну ставку по строкових депозитах.
8. Характеристика ощадних сертифікатів банку, порядок їх випуску та обігу.
9. Шляхи управління залученими коштами банку на рівні НБУ.
10. Шляхи управління залученими коштами на рівні самого комерційного банку.
11. Характеристика операцій банків по одержанню ними міжбанківських кредитів (депозитів).
12. Характеристика операцій комерційних банків з емісії облігацій.
13. Характеристика операцій по підтримці ліквідності банківських установ з боку НБУ.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація рефератів (доповідей)

4. Розв'язання задач.

Задачі для розв'язання

Задача 1. Процентні доходи банку за рік склали 5429 тис. грн., процентні витрати – 3843 тис. грн., комісійні доходи та витрати, відповідно – 1018 тис. грн., 207 тис. грн. Отримано прибуток від торгівельних операцій у сумі 24 тис. грн. До інших банківських операційних та небанківських доходів віднесено 3000 грн., а до витрат – 1756 тис. грн. Банком здійснено перерахування 29 тис. грн. до резервного фонду. Розрахувати прибуток до сплати податку та чистий прибуток. На які цілі чистий прибуток може бути використаний?

Задача 2. На кінець звітного місяця маємо наступні дані за проведеними банківськими операціями (тис. грн.):

1.	Нараховані відсотки за кредитами за звітній місяць	360
2.	Нараховані відсотки за депозитами за звітній місяць	9
3.	Отримані відсотки за кредитами за звітній місяць	360
4.	Реалізовані цінні папери (ощадні сертифікати) емітовані банком	540
5.	Нараховані відсотки за ощадними сертифікатами, емітованими банком	2
6.	Здійснення попередньої оплати за послуги, які надаватимуться в майбутньому	36
7.	Сума перевищення балансової вартості матеріалів на складі на кінець звітного періоду над балансовою вартістю на початок періоду	2
8.	Сплачені відсотки за депозитами	7

Розрахувати суму чистого прибутку комерційного банку.

Задача 3. Статутний та резервний фонди ПАТ КБ "КРЕДИТ" визначені засновницькими документами та складають відповідно 60 і 24 млн. грн. Станом на 1 листопада сплачена частина зазначених фондів становила відповідно 50 і 10 млн. грн. Залишок фондів економічного стимулювання 20 млн. грн. операційні доходи банку за жовтень дорівнювали 5,5 млн. грн., а операційні видатки 3,7 млн. грн.

1. Що таке власні ресурси банку?
2. Обчислити суму власних коштів ПАТ КБ "КРЕДИТ" станом на 1 листопада.

Задача 4. Валові доходи комерційного банку за звітний рік становили 45 млн. грн., а валові витрати – 32 млн. грн. Податок на прибуток – 18%. Відрахування до резервного фонду встановлені загальними зборами акціонерів у розмірі 8%, а законодавством України – 5%. Визначити розмір відрахувань до резервного фонду комерційного банку.

Задача 5. Статутний капітал комерційного банку, який створюється, складає 525 млн. грн. і сформований за рахунок: грошових внесків акціонерів у розмірі 520 млн. грн.; на 5 млн. грн. - передачі у власність приміщення, де, як передбачається, буде знаходитись банк. Необхідно вказати, чи були порушення при формуванні статутного капіталу банку і якщо так, то пояснити які конкретно.

Задача 6. ТОВ «Крок» поклало до банк суму в 10000 грн. на депозит терміном на вісім місяців під 10% річних. Визначити суму, яку клієнт отримає через вісім місяців. Для розв'язання завдання використовуйте метод простих відсотків.

Задача 7. Банк «Таврія» здійснює операції із залучення грошових коштів населення на депозити. На початок 17 жовтня на рахунках громадян знаходилося 17,0 млн. грн. в національній валюті. Того ж дня обороти за надходженням коштів становили 1,5 млн. грн., а за видатками - 10 млн. грн. Визначити розмір депозитів та вкладів, які можуть бути використані банком як ресурси, враховуючи діючу норму резервування за строковими вкладками. Пояснити, які види ресурсів вигідні

банку.

Задача 8. Банк приймає депозити на 3 місяці за ставкою 11% річних, на 6 місяців за ставкою 15% річних та на 1 рік за ставкою 18% річних. Якою буде накопичення сума по закінченню періодів нарахувань, якщо розмір депозиту в кожному випадку 1000 грн.? Відсотки прості. З якою метою підприємства та організації зберігають кошти на депозитних рахунках?

Задача 9. На депозитний рахунок в кінці кожного кварталу будуть вноситися суми в розмірі 12,5 грн., на які будуть нараховуватися складні проценти за ставкою 15% річних. Які види депозитів існують? Визначити суму депозиту через 5 років.

Задача 10. На депозитний рахунок з нарахуванням складних відсотків за ставкою 10% річних щорічно на протязі 5 років на початку року будуть вноситися суми 500 грн. Визначити розмір вкладу з відсотками.

Задача 11. ПАТ КБ “Кредит” виконує операції із залученням грошових коштів підприємств та населення до вкладів. На 1 квітня залишки коштів на депозитних рахунках підприємств становили 2,1 млн. грн., а на рахунках населення було 4,5 млн. грн., 2 квітня обороти за видатками по вкладах становили 1,9 млн. грн. Цього самого дня закінчився строк депозитної угоди на 0,6 млн. грн., і валюту депозиту разом з обчисленими процентами, що становили 0,1 млн. грн., було перераховано через кореспондентський рахунок банку на поточний рахунок підприємства. Визначити розмір депозитів та вкладів, які можуть бути використаними банком як ресурси.

Задача 12. КБ «Галичина» пропонує юридичним особам такі види депозитів:

а) депозит на 6 місяців на умовах щоквартального нарахування складних процентів за ставкою 15% річних;

б) депозит на 6 місяців на умовах щомісячного нарахування складних процентів за ставкою 13% річних.

Який із видів депозитів найбільш прийнятний для вкладника щодо прибутковості, якщо сума депозиту в кожному випадку складає 180 тис. грн.?

Задача 13. Ставка відсотків по вкладам, яка складала на початку року 18% річних, через півроку була зменшена до 16%, через місяць до 14%, а ще через 2 місяця збільшена до 17%. Визначити, скільки одержить вкладник за рік, поклавши 1000 грн. Відсотки прості.

Задача 14. Банк випустив дисконтні ощадні сертифікати номіналом 500 грн. на строк 6 місяців, процентні видатки за якими повинні визначатися відповідно зі ставкою процентів по вкладам, яка дорівнює 12% річних. Проценти прості.

1. Що таке ощадні сертифікати?

2. Визначити ціну продажу сертифікату та розмір процентних видатків.

Задача 15. Банк «Арго» випустив ощадні сертифікати номіналом 5000 грн. на строк 9 місяців із нарахуванням процентів у розмірі 24% річних.

1. Визначити суму нарахованих процентів, які сплатить банк власникові депозитного сертифікату після визначеного терміну.

2. Вказати чим відрізняються депозитні вклади, оформлені угодою, від тих, що передбачають випуск ощадних сертифікатів.

Задача 16. Обсяг ресурсів, що пропонується для продажу на процентному тендері становить 25 млрд. грн. Надійшли такі заявки (млрд. грн.):

- 1 – КБ “Дніпро” – 2 під 19,4%;
- 2 – КБ “Славутич” – 1 під 19,9%;
- 3 – КБ “Приморський” – 7 під 19,2%;
- 4 – КБ “Надія” – 8 під 20,1%;
- 5 – КБ “Мрія” – 9 під 19,8%;
- 6 – КБ “Херсонес” – 2 під 19,5%;
- 7 – КБ “Промінь” – 3 під 19,1%;
- 8 – КБ “Зоря” – 6 під 19,3%.

Вказати, заявки яких банків будуть задоволені і в якому обсязі.

ТЕМА 6.

ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

Семінар 6.1. «Основи організації банківського кредитування»

План заняття

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Характеристика суб'єктів банківського кредитування. Характеристика принципів банківського кредитування.
2. Види банківських кредитів.
3. Характеристика методів кредитування.
4. Характеристика форм позичкових рахунків.
5. Характеристика етапів процесу банківського кредитування.
6. Визначення кредитоспроможності позичальника як способу захисту від кредитного ризику.
7. Характеристика використання застави як методу забезпечення повернення кредиту.
8. Характеристика застосування гарантії, поручительства як засобів зниження кредитного ризику.
9. Характеристика уступки вимог як форми забезпечення повернення кредиту.
10. Страхування відповідальності позичальника.

11. Шляхи зниження кредитного ризику.
12. Позичковий процент та його диференціація.
2. *Індивідуальне тестування.*
3. *Презентація рефератів (доповідей)*
4. *Розв'язання задач.*

Задачі для розв'язання

Задача 1. Банк задовольнив заяву на видачу кредиту підприємству в сумі 50 000 грн. терміном на 3 місяці під 25% річних. Підприємство сплатило комісійну винагороду за ведення кредитної справи в розмірі 0,3% від суми кредиту. Визначити дохід банку від проведеної операції.

Задача 2. 10 січня поточного року для підприємства настав термін погашення кредиту, що був наданий банком 10 листопада попереднього року. Сума кредиту становила 14000 грн., процентна ставка за користування кредитом - 25%. Визначити суму відсотків за кредит та загальну суму боргу підприємства.

Задача 3. Підприємство уклало з банком угоду про одержання овердрафтового кредиту. Ліміт кредитування на квартал встановлений у розмірі 8200 грн. У першому місяці кварталу на поточному рахунку було виконано такі операції, грн.: платежі – 1300, надходження – немає. У другому відповідно: 9000 та 3000; у третьому 4000 та 8300. Кредитове сальдо поточного рахунку на початок кварталу становило 700. Процентна ставка встановлена на рівні 25% річних. Обчислити:

1. Заборгованість за позичками на кінець кожного місяця.
2. Суму нарахованих процентів за кожен місяць користування кредитом.

Задача 4. Підприємство хлібопродуктів для перевірки забезпечення кредиту надало банку такі відомості про залишки матеріальних запасів і виробничих витрат станом на 1 вересня, грн.:

№ з/п	Показники	Сума
1.	Фактичні залишки матеріальних цінностей та виробничих витрат	59700
2.	Планові залишки матеріальних цінностей та виробничих витрат	71400
3.	Кредиторська заборгованість	17200
4.	Власні оборотні кошти	21400
5.	Невикористаний залишок коштів, депонованих на рахунку в зв'язку з відкриттям акредитиву і придбання лімітованих чекових книжок	1000
6.	Товари відвантажені і здані роботи за документами, що передані до банку на інкасо, термін оплати яких ще не настав	5800
7.	Інші запаси і витрати	4200
8.	Заборгованість за позичковими рахунками на дату перевірки забезпечення (на 1 число)	59500

Довідка. Вартість сільгосппродукції, що надійшла в серпні від радгоспів у рахунок погашення натуральної позички – 15090 грн.

Розрахувати забезпечення кредиту за сукупністю матеріальних запасів та виробничих витрат.

Задача 5. Якщо банк приймає як забезпечення 100% вартості нерухомості, скільки він отримає в результаті реалізації та яку суму забезпечення потрібно мати для видачі кредиту на 100 тис. грн. (строк - один рік, процентна ставка - 30% річних) під заставу нерухомості аналогічного типу?

Ринкова вартість об'єкта — 100%

Сума резервування — 1%

Виконавчий надпис — 2%

Перехід права власності — 5%

Витрати на охорону об'єкта — 1%

Послуги ріелтера — 5%

Виставлення на аукціон — 10%

Непередбачені витрати — 10%.

Задача 6. Ви – працівник кредитного відділу банку. До вас звернувся постійний клієнт з проханням надати йому довгостроковий кредит на суму 800 млн. грн. на закупівлю обладнання для цехів заводу строком на чотири роки під заставу будівель заводу. Банк задовольнив прохання клієнта. Кредит надано під 25% річних.

1. Вказати, які документи необхідно представити позичальникові для одержання кредиту.

2. Визначити загальну суму боргу позичальника.

ТЕМА 7.

ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

Семінар 7.1. «Операції банків з цінними паперами»

План заняття

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Задачі комерційних банків на ринку цінних паперів.
2. Інвестиційні операції комерційних банків.
3. Операції банків з власними цінними паперами.
4. Робота банків як інфраструктурних учасників ринку.
5. Робота банків як посередників на ринку цінних паперів.
6. Участь банків у біржовій торгівлі цінними паперами.
7. Характеристика, види та функції векселів.
8. Класифікація банківських операцій з вексями.

9. Кредитні операції банків з векселями підприємств.
10. Гарантійні операції банків з векселями.
11. Торгові операції банків з векселями підприємств.
12. Посередницькі операції банків з векселями підприємств.
13. Розрахункові операції банків з векселями.
2. *Індивідуальне тестування.*
3. *Презентація рефератів (доповідей)*
4. *Розв'язання задач.*

Задачі для розв'язання

Задача 1. Статутний капітал банку складає 10 млн. EUR (1 EUR = 1,3 \$). Курс 1\$ НБУ визначив у розмірі 30,05 грн. Банк створений як акціонерне товариство: 90% статутного капіталу сформовано за рахунок випуску простих акцій номіналом 10 грн., 10% - за рахунок випуску привілейованих акцій номіналом 5 грн. Банк платить дивіденди по привілейованим акціям у розмірі 60% від загальної суми, на яку вони випущені. Банком були видані тридцять кредитів на суму 9,2 млн. грн. кожний на 70 днів враховуючи 30% річних. Банком був створений страховий фонд за окресленими операціями на суму 15 млн. грн.

70% свого страхового фонду банк розпорядився наступним чином: 80% покладено на депозит в НБУ під 20% річних на 70 днів, 20% було вкладено в цінні папери на 70 днів під 15% річних.

1. Визначити розмір дивіденду на привілейовану акцію.
2. Визначити розмір дивіденду на просту акцію.

Задача 2. 1 січня м. р. банк "Ажіо" придбав 20 звичайних акцій АТ "Дніпроенерго" за номінальною вартістю 100 грн. кожна. При цьому були сплачені комісійні 1,5% від вартості покупки. Через рік, 1 січня п. р. ці акції будуть котируватися по 128 грн., а річний дивіденд складе 10% від номінальної вартості акції. Визначте доход банку "Ажіо", якщо він вирішить продати акції.

Задача 3. Статутний капітал банку сформовано за рахунок грошових внесків юридичних та фізичних осіб. Внески засновників - акціонерів банку становлять:

Акціонер	Вартість акцій (млн. грн.)
АТ «Марс»	130,00
МП «Рондо»	190,50
АКБ «Аваль»	160,50
АТ «Мрія»	160,25
Іванов Ігор Петрович	30,25
Дорошко Тетяна Іванівна	30,25
Лукашина Ольга Петрівна	30,25
Разом	750

Визначити частку внеску засновників-акціонерів у статутний капітал банку.

Пояснити, на підставі яких документів можна перевірити правомірність цих вкладень. Вказати можливі шляхи збільшення статутного капіталу банку.

Задача 4. По акціях корпорації "IBM" 1 липня сплачувався дивіденд 4 USD на одну акцію. 30 червня акція продавалася на фондовій біржі за ціною 194,5 USD, а 2 липня - 190,5 USD. Визначити дивідендну віддачу акцій станом на 30.06 та 2.07.

Задача 5. Акції номіналом 2 000 грн. банк купив за 3 000 грн. За цими акціями сплачуються дивіденди в розмірі 20% річних. Визначити поточну прибутковість акцій.

Задача 6. Акції номіналом 20 000 грн. розміщено банком на ринку цінних паперів. Через рік після розміщення їх ринкова ціна становила 30 000 грн. Обчисліть можливий дохід інвестора від різниці цін на акції і, відповідно, ефективність фінансової операції, якщо дивідендна ставка 20%.

Задача 7. Статутний капітал банку в розмірі 500 млн. грн. розподілено на 900 звичайних і 100 привілейованих акцій. Дивідендна ставка за привілейованими акціями - 10% річних, прогнозований прибуток банку - 24 млн. грн. Обчисліть прогнозований грошовий прибуток акціонерів (номінал усіх випущених акцій є однаковим).

Задача 8. 15.07. м. р. банк купив 10000 акцій акціонерного товариства (номінальна вартість акції - 2,5 грн.) за курсовою ціною на загальну суму 30000 грн. 15.01.п. р. банк одержав дивіденди з розрахунку 20% річних. Протягом поточного року акції зросли в ціні на ринку і банк продав через брокера всі акції на біржі за ціною 4 грн. за акцію. Брокеру банк заплатив комісійну винагороду - 3% від загальної суми акцій. Визначити загальну суму доходу банку від проведення цих операцій.

Задача 9. Власник облігації номіналом 3 000 грн. із купонною ставкою 25% річних продав її через 250 днів. Визначити суму купонного доходу продавця.

Задача 10. Банк купив 15.02 поточного року вексель номіналом 26000 грн. зі строком погашення 17.10 за 19000 грн. і перепродав його 08.04 за 21000 грн. За ставку дисконтування пропонуємо обрати облікову ставку НБУ, яка діяла на цей період. Розрахувати спекулятивний дохід банку.

Задача 11. 14 червня поточного року в банк „Галичина” у м. Львові АТ «Жар-птиця» подало на врахування (дисконтування) вексель на суму 10000 грн.

Векселедавець - Житлове об'єднання „Львівбуд” (м. Львів).

Назвіть дії працівників банку „Галичина” у процесі проведення операції. Які

документи необхідно оформити при врахуванні векселя?

Задача 12. Визначте, яку суму сплатив дисконтний банк пред'явникові векселя при його дисконтуванні, якщо: вексель терміном до 25 травня поточного року; сума векселя - 15000 грн.; вексель надано до дисконту 16 квітня поточного року; ставка дисконту - 15% річних.

Задача 13. Вексель номіналом 10000 грн. із терміном погашення 11.07. п. р. обліковано 15.05. п. р. за обліковою ставкою 9% річних. Визначте дисконт і дисконтну величину векселя.

Задача 14. 20.05. п. р. проведено облік векселя з терміном погашення 19.07. п. р. Обчисліть номінал векселя, якщо облікова ставка - 8% річних, а розмір дисконту 570 грн.

Задача 15. Вексель на суму 5 тис. грн. пред'явлений до банку за півроку до строку його погашення. Банк, для визначення свого доходу, використовує облікову ставку 20% річних. Визначте величину дисконту та суму, яку має отримати власник векселя.

Задача 16. При обліку векселя на суму 500 грн., до строку погашення якого залишилося 40 днів, банк виплатив пред'явнику 480 грн. Визначити облікову ставку.

Задача 17. Підприємство 1 квітня звернулося до банку за кредитом під заставу векселів і надало таку інформацію, тис. грн.:

Загальна сума векселів	4000
Високоліквідні векселі	750
Питома вага векселів, які приймаються в забезпечення, %	70
Заборгованість за кредитами під векселі на 01.04	600
Ліміт кредитування	650

Розрахувати можливу суму додаткового кредиту.

Задача 18. Підприємство, яке має заборгованість за позичками під заставу векселів, надало банку такі відомості, станом на 1 травня, грн.:

Показники	Варіанти			
	1	2	3	4
1. Загальна сума векселів	8000	5000	9000	3400
2. Високоліквідні векселі	7500	4900	9000	3200
3. Питома вага векселів, які приймаються в забезпечення, %	80	85	80	90
4. Заборгованість за кредитами під векселі на 01.05	4000	3000	7400	200
5. Ліміт кредитування	6800	5200	7200	3000

Обчислити можливу суму додаткового кредиту для кожного варіанту.

ТЕМА 8. ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ОБСЛУГОВУВАННЯ ПЛАТІЖНОГО ОБОРОТУ

Семінар 8.1. «Операції банків з обслуговування платіжного обороту»

План заняття

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Основи організації грошових розрахунків, їх види. Загальні принципи організації безготівкових розрахунків.
 2. Організація міжбанківських розрахунків.
 3. Банківський контроль за здійсненням безготівкових розрахунків.
 4. Розрахунки за допомогою платіжних доручень.
 5. Розрахунки за допомогою платіжних вимог-доручень.
 6. Розрахунки у порядку відкриття акредитиву.
 7. Чекова форма розрахунків.
 8. Розрахунки шляхом заліку взаємовимог.
 9. Розрахунки інкасовими дорученнями та платіжними вимогами.
 10. Особливості дистанційного обслуговування банками клієнтів.
 11. Організація готівкового грошового обігу.
 12. Касові операції банку. Організація касових оборотів банку. Взаємозв'язок касових та емісійних операцій банку.
 13. Поняття платіжної картки, її походження, порядок емісії та переваги використання.
 14. Види платіжних карток та їх характеристика. Характеристика режимів функціонування платіжних карток.
 15. Характеристика пристроїв, за допомогою яких зчитується інформація з платіжних карток.
 16. Характеристика операцій банків з платіжними картками.
- 2. Індивідуальне тестування.*
- 3. Презентація рефератів (доповідей)*
- 4. Розв'язання задач.*

Задачі для розв'язання

Задача 1. Клієнти банку звернулися з проханням до працівника банку, щоб він, з огляду на специфіку їх діяльності, запропонував їм використання однієї з форм безготівкових розрахунків або способів платежу:

- швейна фірма - із текстильною фабрикою за фактично відвантажену тканину;
- молокозавод - із спеціалізованим магазином за поставки молочної продукції;
- меблева фірма - із лісгоспами, які розташовані в іншій місцевості і з яким фірма має разові господарські зв'язки за лісопродукцію;

- фірма - із бюджетом за внесками до нього сум податків, зборів, інших обов'язкових платежів;

- домобудівний комбінат - із металобазою для завершення розрахунків за актом звірки взаємної заборгованості підприємств.

Пояснити, які форми розрахунків або спосіб платежу доцільно використовувати в кожному конкретному разі.

Задача 2. До банку 20 квітня від підприємства надійшли такі платіжні доручення:

– від 9 квітня на перерахування коштів у сумі 20 тис. грн.;

– від 18 квітня на 35 тис. грн. для попередньої оплати рахунку цукрозаводу за цукор;

– від 20 квітня на 8 тис. грн. для перерахування прибуткового податку;

– від 20 квітня на 9 тис. грн. для переказу через підприємство зв'язку заробітної плати працівникам, які перебувають у відрядженні в іншому населеному пункті;

– від 20 квітня на 20 тис. грн. для перерахування автобусному заводу авансу в рахунок майбутніх поставок запасних частин для автотранспорту. На поточному рахунку підприємства на початок операційного дня 20 квітня було 100 тис. грн.

1. Які платіжні доручення і в якій послідовності будуть прийняті банком до виконання?

2. Протягом якого часу з дати заповнення платіжне доручення приймається банком до виконання?

Задача 3. Залишок коштів на поточному рахунку домобудівного комбінату на 18 квітня становить 20000 грн. До поточного рахунку ДБК висунуто такі претензії:

№ п/п	Зміст документа	Сума, грн.
1.	Платіжні доручення за одержані 17 квітня енергоносії	3000
2.	Строкове зобов'язання за позичкою з терміном погашення 18 квітня	7000
3.	Чек на виплату заробітної плати, термін якого 18 квітня	8000
4.	Платіжне доручення на попередню оплату цегли	1000
5.	Платіжне доручення на перерахування коштів до пенсійного фонду, термін платежу 18 квітня	1000
6.	Платіжне доручення на оплату за користування телефоном, термін платежу 18 квітня	2000

1. Визначити черговість платежів.

2. Що зробить банк з документами, для оплати яких недостатньо коштів на розрахунковому рахунку?

Задача 4. Швейна фабрика одержала від шовкового комбінату платіжне доручення - вимогу на 4500 грн. Проте, як з'ясувалося, угодою передбачалося відвантаження продукції на 3200 грн. На розрахунковому рахунку перебуває 2800

грн.

1. Якими будуть дії фабрики щодо платіжного доручення-вимоги, одержаного від комбінату?

2. Яким документом регламентується порядок та строки подання до банку платіжного доручення-вимоги?

3. Як вирішуються суперечки між постачальником та покупцем за цієї форми розрахунків?

Задача 5. Міська лікарня 27 липня звернулася до банку видати лімітовану чекову книжку для розрахунків за придбання матеріальних цінностей на суму 21000 грн. Коштів на поточному рахунку у міській лікарні достатньо.

1. Викласти порядок видання лімітованої чекової книжки.

2. Встановити строк користування такою книжкою.

Задача 6. Комбінат звернувся до банку з проханням видати чекову книжку на 9000 грн. для розрахунків з постачальниками сировини. Коштів на розрахунковому рахунку достатньо.

1. Коли застосовуються розрахунки чеками?

2. Назвати позитивні та негативні властивості розрахунків чеками.

3. Як банк вирішить питання про видачу комбінату чекової книжки?

Задача 7. До установи банку 3 квітня звернулись: домобудівний комбінат, в якого закінчився ліміт, але лишилося 10 невикористаних бланків чеків; швейне об'єднання, в якого при повному використанні чеків із чекової книжки лишився вільний ліміт на 1500 грн.; фабрика в якій закінчився строк дії чекової книжки, але на 2000 грн. лишився вільний ліміт.

1. Назвати дії банку в кожному переліченому випадку.

2. Як визначається строк дії розрахункової чекової книжки?

3. Назвати строк подання чека чекодержателем до банку.

Задача 8. Меблева фабрика звернулася до банку в Києві з проханням відкрити акредитив за рахунок власних коштів для розрахунків з Волинським ліспромгоспом на 85000 грн., банк якого міститься в Луцьку.

1. Назвати види акредитивів.

2. Що зробить банк із заявою меблевої фабрики?

3. Чи дозволяється виставляти акредитив за рахунок власних коштів та банківського кредиту одночасно?

Задача 9. Заява на відкриття акредитиву надійшла до банку від комбінату 23 травня; постачальник луцька база, сума акредитиву 1400 грн., а строк дії в банку постачальнику 17 червня. 10 червня від бази надійшли реєстри рахунків на 800 грн. У зв'язку з транспортними ускладненнями постачальника покупець звернувся до свого банку про продовження строку дії акредитиву на 10 днів.

1. Назвати позитивні та негативні властивості акредитивної форми розрахунків.

2. Яка сума та строк продовженого акредитиву?
3. Коли покупець може відмовитися від сплати реєстрів рахунків?

Задача 10. У банк звернувся клієнт (підприємство) із проханням відкрити безвідкличний акредитив для розрахунків із швейною фірмою на суму 30 тис. грн. На рахунку у підприємства - 400 тис. грн.

1. Накреслити схему здійснення розрахунків за акредитивом і пояснити її.
2. Вказати дії банку при отриманні заяви від підприємства.
3. Вказати строки дії акредитива.
4. Вказати позитивні та негативні сторони акредитивної форми розрахунків.

Задача 11. До банку в Києві 27 лютого надійшла заява про відкриття акредитиву на суму 55000 грн. на ім'я заводу "Укркабель" для розрахунків за кабельну продукцію. Акредитиводавець - сумський завод. Строк закриття акредитиву в банку постачальника 23 березня, платежі проти залізничних квитанцій без акцепту уповноваженого покупця. 22 березня завод "Укркабель" відвантажив сумському заводу продукції на 42000 грн.

1. Які документи "Укркабель" має подати в банк для одержання грошей і акредитиву?
2. Що вчинить банк постачальника з використанням залишком акредитиву після закінчення строку його дії?
3. Назвати додаткові умови, які вносяться до заяви на акредитив у разі виплати коштів на основі реєстру рахунків без акцепту вповноваженого від покупця.

Задача 12. Постачальник гірничо - збагачувальний комбінат та покупець - металургійний комбінат розраховуються за руду плановими платежами. Уточнення розрахунків здійснюється 2 рази на місяць - 15 та 29 числа. Планові поставки руди на 3 квартал передбачені в сумі 2370000грн., в тому числі в липні – 615900 грн. Планові платежі здійснюються щоденно. На протязі липня сплата за руду здійснювалась у наступних обсягах /грн./

дата	сума	дата	сума	дата	сума	дата	сума	дата	сума
1.	19857	7.	14225	13.	16437	19.	20005	25.	20456
2.	20125	8.	22238	14.	22142	20.	20122	26.	21279
3.	18703	9.	18320	15.	22218	21.	17334	27.	20321
4.	20269	10.	17981	16.	19175	22.	19740	28.	19437
5.	21315	11.	16732	17.	17560	23.	18947	29.	16178
6.	21512	12.	23428	18.	18149	24.	24191	30.	21985
								31.	18198

За 14 днів липня фактично руди було поставлено на 273284 грн., з 15 по 28 число – 278984 грн.

1. Визначити суму планового платежу.
2. Здійснити уточнення платежів на 15 та 29 липня.
3. Визначити суму найближчого планового платежу після перерахунку за

кожну половину місяця.

4. Які санкції використовує банк при утворенні тривалої взаємної заборгованості по плановим розрахункам?

Задача 13. Комбінат 16 червня відвантажив фабриці продукцію та надіслав їй вексель для акцепту. Фабрика акцептувала і того самого дня повернула вексель комбінату. Строк платежу за вексель 20 серпня. Комбінат 18 червня з метою покриття своєї заборгованості передав вексель заводу.

1. У чому полягає різниця між простим та переказним векселем?
2. Що вдіє завод з одержаним переказним векселем?

ТЕМА 9. ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ

Семінар 9.1. «Операції банків в іноземній валюті»

План заняття

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Склад та класифікація валютних операцій комерційного банку.
 2. Валютні рахунки та порядок їх відкриття в установах банків.
 3. Операції банків з банківськими металами.
 4. Здійснення міжнародних розрахунків за дорученням своїх клієнтів з використанням банківського переказу, акредитивної форми розрахунків, інкасо.
 5. Склад поточних неторговельних операцій комерційних банків з іноземною валютою.
 6. Валютний курс комерційного банку.
 7. Склад валютно – обмінних операцій. Функціонування обмінних пунктів.
 8. Валютний ризик банку, його оцінка. Напрямки страхування валютного ризику в банках:
 - 8.1. Використання форвардних контрактів.
 - 8.2. Використання угод типу «своп».
 - 8.3. Використання опціонних угод.
 - 8.4. Використання ф'ючерсних контрактів.
 - 8.5. Структурне балансування активів та пасивів (управління валютною позицією).
 - 8.6. Арбітражні операції.
 - 8.7. Валютні інтервенції центральних банків.
- 2. Індивідуальне тестування.*
- 3. Презентація рефератів (доповідей)*
- 4. Розв'язання задач.*

Задачі для розв'язання

Задача 1. Визначити крос-курс EUR / CHF, якщо

$$\text{USD/EUR} = 1.2320 - 1.2355$$

$$\text{CHF/USD} = 0,1604 - 0,1606.$$

Задача 2. Підприємство має іноземну валюту, яку необхідно продати. Де найбільш вигідно продати USD, EUR, RUB, CHF?

Поточні валютні курси

в Україні	за кордоном
USD/UAH=26.0300 – 26.0600	UAH/USD=0.0383 - 0.0385
EUR/UAH=31.3000 - 31.4000	UAH/EUR=0.0318 - 0.0320
RUB/UAH=0.3600 - 0.3800	UAH/RUB=2.6316 – 2.6318
CHF/UAH=24.1200 - 24.1800	UAH/CHF=0.0414 – 0.0416

Задача 3. Дати правильні відповіді на такі завдання, припускаючи, що будуть застосовуватися такі курси “спот”:

$$\text{GBR/USD} = 1,6122 - 1,6127;$$

$$\text{USD/EUR} = 0,7740 - 0,7746;$$

$$\text{USD/YEN} = 122,05 - 122,10.$$

Голландський банк хоче купити 10 млн. дол. США в учасника валютного ринку в обмін на фунти стерлінгів. Яку ціну котирує учасник валютного ринку? Яку суму фунтів стерлінгів має сплатити голландський банк?

Корпорація в США отримала 18 млн. EUR і хоче перевести цю суму в долари. За яким курсом буде здійснено цю угоду? Скільки доларів отримає корпорація?

Японський банк хоче купити в учасника фінансового ринку долари США в обмін на 750 млн. YEN. Яке котирування встановлює учасник фінансового ринку і скільки доларів отримає японський банк?

Задача 4. Валютний дилер відносно форвардного курсу USD/UAH за угодою отримав інформацію про форвардну маржу: 170 – 150.

Визначити:

а) котирування здійснюється з премією чи з дисконтом?

б) для якої з валют відсоткові ставки вищі, а для якої нижчі?

Задача 5. Фірма «Альфа» – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв'язки з багатьма країнами світу. Дана фірма займається експортом цукру і як прояв доброї волі на термінове прохання імпортера відправила йому товар літаком, а не судном, як це передбачалося умовами акредитиву. Тепер фірма звертається до вашого банку зі скаргою, що документи, представлені ним для оплати з акредитива, не прийняті банком, оскільки замість коносаментів вона надала авіатранспортну накладну. Поясніть вашому клієнту зміст розрахунків за допомогою акредитива, дайте відповідь на скаргу, а також

детально поясніть клієнту можливі шляхи виходу із такої ситуації.

Задача 6. Фірма «SAMSUNG» та торговельна група «Фокстрот» розраховуються на умовах відкритого рахунку. Розрахунки веде фірма «SAMSUNG», залишок визначається на 15 та 30 число кожного місяця. З 1 по 14 вересня фірма «SAMSUNG» поставила техніки на 30000 доларів США, а торговельна група перерахувала 27000 доларів США. З 15 по 29 вересня фірма «SAMSUNG» поставила техніки на 12000 доларів США, а торговельна група перерахувала 11000 доларів США. Надайте відповіді на питання:

А. Викласти сутність розрахунків за умовами відкритого рахунку.

Б. Перерахувати сальдо за кожний період.

В. Що може вчинити продавець, якщо торговельна група «Фокстрот» припинить перераховувати гроші за поставлену техніку?

Задача 7. Вихідні дані:

Покупець	Постачальник	Характер зв'язків	Форма розрахунків або спосіб платежу
Хімічний завод в Україні	Приладобудівний завод в Німеччині	Разовий	?
Торговельна фірма в Україні	Взуттєва фабрика в Польщі	Постійний	?
Фірма «STIL LTD» у Британії	«Арселор Міттал Кривий Ріг»	Постійний	?

Які форми розрахунків або способи платежу можуть бути встановлені між покупцями та продавцями? Поясніть свою відповідь.

Задача 8. Фірма «Альфа» – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв'язки з багатьма країнами світу. Так, вона стала закуповувати телефонні апарати в Японії. Власних коштів для розрахунків з японською стороною вистачає не завжди і, як наслідок, іноді бувають затримки платежів, що дуже не подобається партнерам з Японії. Нещодавно фінансовий менеджер компанії запросив Вас проконсультувати його з питань одержання кредиту в період тимчасової нестачі коштів у фірми «Альфа» для розрахунків з іноземними постачальниками. Яким буде зміст Вашої консультації?

Задача 9. Фірма «Альфа» – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв'язки з багатьма країнами світу. Нещодавно фінансовий менеджер цієї компанії запросив Вас проконсультувати його з основних питань банківського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності підприємств в частині міжнародних розрахунків. Що Ви йому порадите стосовно форм та

способів міжнародних розрахунків, якщо дана фірма є експортером продукції?

Задача 10. Фірма «Альфа» – клієнт вашого банку. Донедавна вона здійснювала свої економічні операції лише з кількома іноземними фірмами, але тепер розширює зв'язки з багатьма країнами світу. Дана фірма розраховується з польською кондитерською фабрикою за допомогою акредитива. Угодою між ними передбачено безвідзивний акредитив на суму 120 тис. доларів США. Фірма 10 квітня звернулася до вашого банку з проханням відкрити непокритий акредитив. Після перевірки необхідних документів комерційний банк відкрив «Альфу» непокритий гарантований акредитив для здійснення розрахунків з кондитерською фабрикою в Польщі. 18 квітня банк-емітент одержав від виконуючого банку реєстр документів на 120 тис. доларів та інші передбачені угодою документи. На валютному рахунку фірми залишок коштів на 18 квітня склав 30 тис. доларів. Надайте відповіді на питання:

А. В чому сутність гарантованого непокритого акредитиву?

Б. На яку суму буде відкритий непокритий акредитив?

В. Які документи регулюють відносини між сторонами, що задіяні в розрахунках гарантованими акредитивами?

Задача 11. Визначити форвардний курс USD/EUR через 1 та 3 місяці, якщо поточний курс EUR/USD =1,2956.

Відсоткові ставки	USD	EUR
1 місяць	5.25	6.50
3 місяці	5.85	7.00

Задача 12. Поточний курс USD/EUR=0.8500, форвардний курс USD/EUR=0.8624.

Відсоткові ставки	USD	EUR
6 місяців	?	10.20

Визначити рівень відсоткових ставок по депозитам у USD.

Задача 13. Підприємство має 1 млн. UAH, через 3 місяці потрібно EUR. Поточний курс EUR/UAH=31.3000-31.3100, форвардний курс на 3 місяці EUR/UAH=31.3150-31.3200. Відсоткова ставка по UAH на 3 місяці - 18% річних. Якою має бути беззбиткова відсоткова ставка по депозитах у EUR?

ТЕМА 10.

НЕТРАДИЦІЙНІ БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ ТА ПОСЛУГИ

Семінар 10. «Нетрадиційні банківські операції та послуги»

План заняття

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного

вивчення:

1. Характеристика лізингових послуг банку.
 2. Операції банків з надання факторингових послуг.
 3. Надання банками довірчих послуг клієнтам.
 4. Інші види послуг комерційних банків.
2. *Індивідуальне тестування.*
 3. *Презентація рефератів (доповідей)*
 4. *Розв'язання задач.*

Задачі для розв'язання

Задача 1. Лізинговий відділ банку уклав угоду з фабрикою про лізинг устаткування вартістю 30000 грн. Строк договору - 2 роки. Лізинговий відсоток – 12%. Періодичність платежів - 1 раз на місяць. Визначити розмір платежів.

Задача 2. Лізинговий відділ банку склав угоду з авіакомпанією про лізинг літака вартістю 2000000 грн. Амортизація літака передбачена на рівні 95%. Строк угоди - 3 роки. Лізинговий відсоток – 8%. Періодичність платежів - раз на квартал. Перший платіж передбачається в момент підписання угоди. Визначити суму платежу.

Задача 3. Підприємство уклало з банком спеціальний договір, згідно з яким банк купує у клієнта права на вимогу боргу. Сума боргу становить 30000 грн., процентна ставка за короткостроковими позичками становить 23% річних. Строк документообороту 25 днів. Процент комісійних – 1%. Розмір оплати дебіторських рахунків при їх купівлі на даний момент дорівнює 80%. Яку суму грошей отримає підприємство в момент продажу боргу? Визначити плату за користування кредитом і розмір комісійної винагороди банку за факторингову послугу.

Задача 4. В момент продажу боргу підприємство згідно договору факторингу отримало 520000 грн. Розмір оплати дебіторських рахунків на даний момент дорівнює 60%. Строк документообороту - 20 днів, процентна ставка за короткостроковими позичками – 25% річних. Процент комісійних – 2%. Визначити загальну суму дебіторської заборгованості, плату за користування кредитом і комісійну винагороду банку за факторингову послугу.

Задача 5. Дохід банку від факторингової послуги склав 2500 грн., з яких 1% - це комісійна винагорода. Визначити ставку за користування авансом, якщо загальна сума боргу - 100000 грн., розмір оплати дебіторських рахунків на даний момент – 75%, строк документообороту - 20 днів.

Задача 6. Розрахуйте плату за факторинговий кредит та визначить загальну суму винагороди банку за цю послугу, якщо: середня річна ставка — 20% за кредит; середній термін обороту коштів - 40 днів; розмір комісійної винагороди за посередницьку операцію - 3%; позичальник пред'явив банкові платіжну вимогу на

суму 6500 грн., розмір оплати в банку дебіторської заборгованості на даний момент дорівнює 75%.

1. Накресліть схему здійснення факторингової операції.
2. Охарактеризуйте позитивні сторони та недоліки факторингової операції для фактора та позичальника.

ТЕМА 11. БАНКІВСЬКА СИСТЕМА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Семінар 11. «Банківська система в умовах глобалізації»

План заняття

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Створення та особливості функціонування міжбанківських об'єднань.
 2. Сфери міжнародного банківського бізнесу.
 3. Діяльність банків у міжнародних фінансових центрах.
 4. Іноземний капітал у банківській системі.
 5. Взаємодія національної банківської системи з міжнародними фінансовими організаціями.
- 2. Індивідуальне тестування.*
- 3. Презентація рефератів (доповідей)*

ТЕМА 12. СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Семінар 12. «Стабільність банківської системи»

План заняття

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Ризик у банківській діяльності.
 2. Стабільність банківської системи та системний ризик.
 3. Система економічних нормативів регулювання банківської діяльності
 4. Прибутковість як елемент банківської стабільності
 5. Організація та функціонування системи ризик-менеджменту в банку.
 6. Антикризове управління банківською системою.
- 2. Індивідуальне тестування.*
- 3. Презентація рефератів (доповідей)*

ТЕМА 13.
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Семінар 13. «Державне регулювання банківської системи»

План заняття

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Природа банківського нагляду та регулювання, необхідність їх здійснення
 2. Система банківського нагляду та регулювання в Україні, її мета й завдання
 3. Принципи та інструменти банківського нагляду
 4. Характеристика Базельських принципів ефективного банківського нагляду
- 2. Індивідуальне тестування.*
- 3. Презентація рефератів (доповідей)*

ЧАСТИНА 3
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОБУДОВИ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ

БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

ТЕМА 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Семінар 1. «Теоретичні засади організації банківської системи»

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Історія розвитку банківської діяльності.
2. Сутність банківської системи та її інституціональна структура.
3. Особливості побудови банківських систем у різних країнах.
4. Роль банківської системи в економічному розвитку країни.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Банківська система України складається з банківських установ

- A. одного рівня
- B. двох рівнів
- C. трьох рівнів
- D. правильна відповідь відсутня

2. В Україні існують банківські об'єднання таких типів

- A. банківська холдингова група
- B. банківська корпорація
- C. фінансова холдингова група
- D. усі відповіді правильні

3. Банк вважається спеціалізованим ощадним банком, якщо

- A. понад 50% активів є активами одного типу
- B. понад 50% пасивів є вкладками фізичних осіб
- C. понад 70% активів є активами одного типу
- D. понад 70% пасивів є пасивами одного типу

4. Характерні риси банківської системи

- A. динамічність
- B. дворівнева будова
- C. саморегуляція
- D. усі відповіді правильні

5. Банківська система це

A. законодавчо визначена самостійна система фінансових посередників, кредитних установ, об'єднань та асоціацій банків, які займаються банківською

діяльністю на постійній професійній основі і здійснюють міжбанківські розрахунки між членами цієї системи

В. законодавчо визначена чітко структурована та субординована сукупність фінансових посередників, які займаються банківською діяльністю на постійній професійній основі

С. система, в якій платіжна організація є резидентом та яка здійснює свою діяльність і забезпечує проведення переказу грошей виключно в межах України

Д. функціонально взаємозв'язані в самостійну економічну структуру програмно-технічні засоби, що призначені для виконання міжбанківських розрахунків між її учасниками

6. Згідно чинного банківського законодавства банк – це

А. кредитна установа, що здійснює залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені

В. юридична особа, яка має виключне право на підставі ліцензії НБУ здійснювати у сукупності операції щодо залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик тощо

С. банківське об'єднання, яке здійснює господарські операції для залучення грошових коштів фізичних і юридичних осіб

Д. установа, яка виконує активні та пасивні операції у сфері банківських послуг

7. Державний банк – це

А. банк, 90% статутного капіталу якого належить державі

В. банк, 100% статутного капіталу якого належить державі

С. банк, 100% акціонерного капіталу якого належить державі

Д. банк, 50% акціонерного капіталу якого належать акціонерним товариствам

8. Банкам забороняється займатися діяльністю у сфері

А. торгівлі та страхування

В. обслуговування та надання рекомендацій

С. кредитування та депозитного обслуговування

Д. усі відповіді правильні

9. Банки можуть відкривати

А. філії, відділення

В. управління, відділення

С. підприємства, представництва

Д. усі відповіді правильні

10. Кредитні операції на тривалий строк під заставу нерухомості здійснюють банки

А. інвестиційні

В. ощадні

С. депозитні

Д. іпотечні

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

б. Підготуйтеся до понятійного диктанту.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васюренко О.В. Банківські операції: [навч. посіб.] / О.В. Васюренко – К.: Знання, 2000. – 256 с.
2. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: [підручник] / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрійків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.
3. Дзюблюк О.В. Банківські операції: [підручник] / За ред. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2009. – 696 с.
4. Костюченко О.А. Банківське право України. Банківська система. Національний банк. Комерційні банки. Розрахунки і кредитування. Ринок цінних паперів. Національне валютне законодавство. Банківські системи зарубіжних країн. Інститут банківської таємниці / О.А. Костюченко. – К.: А.С.К., 2007. – 624 с.
5. Котковський В.С. Банківські операції [навч. посіб.] / В.С. Котковський, О.В. Неізнестна – К.: Кондор, 2011. – 498 с.
6. Коцовська Р. Операції комерційних банків: [підручник] / За ред. Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк. – К.: Алерта, 2004. – 500 с.
7. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система [навч. посіб.] – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.
8. Міщенко В.І. Банківські операції: [підручник] / За ред. В.І. Міщенка, Н.Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с.
9. Мороз А.М. Банківські операції: [підручник] / За ред. А.М. Мороза. - К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.
10. Тиркало Р.І. Банківська справа: [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / За ред. Р.І. Тиркала. – Тернопіль: Карт-бланш, 2001. – 314 с.

Допоміжна

11. Банки України: факти, обговорення, аналіз [Електронний ресурс] - Режим доступу: [http:// www.uabank.net](http://www.uabank.net).
12. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
13. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України №2121 від 07.12.2000 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
14. Про Національний банк України [Електронний ресурс]: Закон України від 20.05.1999 р. №679-ХІV. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
15. Савлук М.І. Вступ до банківської справи [навч. посіб.] / За ред. Савлука І.М. – К.: Лібра, 1998. – 344 с.
16. Савлук М.І. Гроші та кредит: [підручник] – 4-те вид., перероб. і доп. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.М.Лазепко, М.Ф Пуховкіна та ін.; за заг. ред.

М.І. Савлука – К.:КНЕУ, 2006. – 744 с.

17.Тавасиев А.М. Банковское дело. Управления и технологии: [учеб. пособие] / Под ред. А.М. Тавасиева – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2001. – 836 с.

ТЕМА 2

ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ

Семінар 2.1. «Центральний банк у банківській системі»

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Виникнення та монополні функції центральних банків у різних країнах.
2. Діалектика розвитку Національного банку України згідно діючого законодавства.
3. Організаційна та функціональна структури управління Національним банком України.
4. Зміст грошово-кредитної політики центрального банку, її місце і роль в державному регулюванні економіки.
5. Приклади використання інструментарію грошово-кредитної політики в економічних процесах.
6. Регулювання НБУ поточних валютних операцій та операцій, що пов'язані з рухом капіталу.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Основною ознакою, що "виділила" центральні банки серед усіх банків є

- A. рефінансування банків
- B. виконання агентських функцій для уряду
- C. функція єдиного емісійного центру
- D. функція нагляду за діяльністю банків

2. Термін "центральний банк" має на увазі

- A. великий банк, що знаходиться у центрі банківської системи
- B. посередника між державою та іншою економікою
- C. емісійний банк
- D. державний банк

3. Які з перерахованих операцій центрального банку відносяться до пасивних

- A. емісія банкнот
- B. купівля державних облігацій
- C. купівля казначейських векселів

D. немає вірної відповіді

4. Які з перерахованих операцій центрального банку відносяться до активних

A. емісія банкнот

B. купівля державних облігацій

C. прийом внесків підприємств

D. немає вірної відповіді

5. Під час проведення рестрикційної грошово-кредитної політики діяльність центрального банку спрямована на

A. розширення ресурсної бази банків

B. зменшення портфеля цінних паперів центрального банку

C. активізацію підприємницької діяльності

D. немає вірної відповіді

6. У збільшенні пропозиції грошей беруть участь

A. центральний банк

B. центральний банк і комерційні банки

C. центральний банк і уряд

D. центральний банк, уряд і комерційні банки

7. Голова НБУ призначається строком на

A. 5 років

B. 7 років

C. 10 років

D. 3 роки

8. Голова НБУ призначається на посаду

A. Верховною Радою України

B. Президентом України

C. Кабінетом Міністрів України

D. Радою НБУ

9. Організаційна структура НБУ включає

A. органи управління, служби банку, установи НБУ

B. центральний апарат, територіальні управління, установи НБУ

C. установи, служби банку, територіальні управління

D. центральний апарат, служби банку, територіальні управління

10. До складу центрального апарату НБУ входять

A. департаменти та центрально-розрахункова палата

B. департаменти та самостійні управління

C. департаменти та установи

D. всі відповіді вірні

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

6. Підготуйтеся до понятійного диктанту.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: [підручник] / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрійків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.
2. Коваленко Д.І. Гроші та кредит: теорія і практика: [навч. посіб.] / Д.І. Коваленко — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 344 с.
3. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші і кредит: теорія і практика: [навч. посіб.] / Д.І. Коваленко, В.В. Венгер – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 578 с.
4. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система [навч. посіб.] – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.
5. Мороз А.М. Центральний банк і грошово-кредитна політика: [підручник] / За ред. Мороза А.М., Пуховкіної М.Ф.– К.: КНЕУ, 2002. – 566 с.
6. Пуховкіна М.Ф., Остапішин Т.П., Білошапка В.С. Центральний банк і грошово-кредитна політика: [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни]. – К.: КНЕУ, 2003. – 180 с.
7. Рябинина Л.Н. Деньги и кредит: [учеб. пособие]. / Л.Н. Рябинина. – К.: Центр учебной литературы, 2008. – 602 с.
8. Савлук М.І. Гроші та кредит: [підручник] – 4–те вид., перероб. і доп. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.М.Лазепко, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М.І. Савлука – К.:КНЕУ, 2006. – 744 с.
9. Тиркало Р.І. Банківська справа: [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / За ред. Р.І. Тиркала. – Тернопіль: Карт-бланш, 2001. – 314 с.

Допоміжна

10. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України №2121 від 07.12.2000 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
11. Національний банк України. Офіційна сторінка: [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
12. Про Національний банк України [Електронний ресурс]: Закон України від 20.05.1999 р. №679-XIV. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
13. Савлук М.І. Вступ до банківської справи [навч. посіб.] / За ред. Савлука І.М. – К.: Лібра, 1998. – 344 с.
14. Тавасиев А.М. Банковское дело. Управление и технологии: [учеб. пособие] / Под ред. А.М. Тавасиева – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2001. – 836 с.

ТЕМА 3, 4.

СУТНІСТЬ БАНКУ ТА БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА УПРАВЛІННЯ БАНКОМ

Семінар 3. « Сутність банку та банківської діяльності, організація діяльності та управління банком»

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Місце і роль банків в умовах ринкової економіки.
2. Особливості становлення і розвитку банків в Україні.
3. Конкуренція в банківській сфері, її суть та значення.
4. Банківська криза: поняття, форми прояву та шляхи виходу.
5. Шляхи реорганізації та реструктуризації банків в Україні.
6. Сучасний стан та перспективи розвитку банків в Україні.
7. Типи банківських об'єднань та їх характеристика.
8. Особливості заснування державного, місцевого кооперативного банку та банку з іноземним капіталом.
9. Суть реорганізації та ліквідації банку.
10. Форми реорганізації банків.
11. Умови примусової реорганізації та ліквідації банку.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Збалансування попиту та пропозиції на фінансові ресурси по регіонах

- це функція банку

- A. трансформації розміру
- B. просторової трансформації
- C. трансформації строків
- D. трансформації ризиків

2. За функціональною спеціалізацією можна виділити

- A. клієнтські банки
- B. іпотечні банки
- C. галузеві банки
- D. всі відповіді вірні

3. Комерційним банкам заборонено надавати кредити

- A. у іноземній валюті
- B. державним органам влади
- C. на покриття збитків
- D. немає правильної відповіді

4. За колом виконуваних операцій комерційні банки бувають

- A. приватні
- B. міжнародні
- C. спеціалізовані
- D. у формі приватних АТ

5. За наявністю мережі філій комерційні банки бувають

- A. націоналізовані
- B. безфілійні
- C. універсальні

D. у формі публічних АТ

6. Збалансування строків фінансових ресурсів - це функція банку

A. трансформації розміру

B. просторової трансформації

C. трансформації строків

D. трансформації ризиків

7. Збалансування обсягів залучення та розміщення ресурсів - це функція банку

A. трансформації обсягів

B. просторової трансформації

C. трансформації строків

D. трансформації ризиків

8. В Україні банківські об'єднання існують таких типів

A. банківська група

B. банківська холдингова компанія

C. банківські спілки і асоціації

D. всі відповіді вірні

9. Банкам заборонена діяльність

A. на ринку цінних паперів

B. на грошовому ринку

C. виробнича діяльність

D. немає вірної відповіді

10. В залежності від кола виконуваних операцій банки бувають

A. універсальні

B. унітарні

C. малофілійні та філійні

D. немає вірної відповіді

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васюренко О.В. Банківські операції: [навч. посіб.] / О.В. Васюренко – К.: Знання, 2000. – 256 с.

2. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: [підручник] / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрійків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.

3. Дзюблюк О.В. Банківські операції: [підручник] / За ред. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2009. – 696 с.

4. Котковський В.С. Банківські операції [навч. посіб.] / В.С. Котковський, О.В. Неізнестна – К.: Кондор, 2011. – 498 с.

5. Коцовська Р. Операції комерційних банків: [підручник] / За ред. Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк. –К.: Алерта, 2004. – 500 с.

6. Коваленко Д.І. Гроші та кредит: теорія і практика: [навч. посіб.] / Д.І. Коваленко — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 344 с.
7. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші і кредит: теорія і практика: [навч. посіб.] / Д.І. Коваленко, В.В. Венгер — К.: «Центр учбової літератури», 2013. — 578 с.
8. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система [навч. посіб.] — К.: Центр учбової літератури, 2014. — 400 с.
9. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків. — К.: Основи, 1999. — 962 с.
10. Міщенко В.І. Банківські операції: [підручник] / За ред. В.І. Міщенка, Н.Г. Слав'янської. — К.: Знання, 2006. — 727 с.
11. Мороз А.М. Банківські операції: [підручник] / За ред. А.М. Мороза. - К.: КНЕУ, 2008. — 608 с.
12. Рябініна Л.Н. Деньги и кредит: [учеб. пособие]. / Л.Н. Рябініна. — К.: Центр учебной литературы, 2008. — 602 с.
13. Савлук М.І. Гроші та кредит: [підручник] — 4-те вид., перероб. і доп. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.М. Лазепко, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М.І. Савлука — К.: КНЕУ, 2006. — 744 с.
14. Савлук М.І. Вступ до банківської справи [навч. посіб.] / За ред. Савлука І.М. — К.: Лібра, 1998. — 344 с.
15. Тиркало Р.І. Банківська справа: [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / За ред. Р.І. Тиркала. — Тернопіль: Карт-бланш, 2001. — 314 с.

Допоміжна

16. Банки України: факти, обговорення, аналіз [Електронний ресурс] - Режим доступу: [http:// www.uabank.net](http://www.uabank.net).
17. Белов В.А. Банковское право России: теория, законодательство, практика: Юридические очерки / В.А. Белов. — М.:АО «Центр ЮрИнфоР», 2000. — 395 с.
18. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №368 від 28.08.2001 р. — Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
19. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.] / І.М. Парасій-Вергуненко — К.: КНЕУ, 2003 — 347 с.
20. Положення про порядок ідентифікації та визнання банківських груп [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №134 від 09.04.2012 р. — Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
21. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України №2121 від 07.12.2000 р. — Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
22. Словник банківських термінів. Банківська справа: термінологічний словник / А.Г. Загородній, О.М. Сліпушко, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. — К.: Аконт, 2000. — 605 с.
23. Тавасієв А.М. Банковское дело. Управления и технологии: [учеб. пособие] / Под ред. А.М. Тавасієва — М.: ЮНИТИ — ДАНА, 2001. — 836 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 БАНКИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

ТЕМА 5. ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ ІЗ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ

Семінар 5.1. «Операції банків з формування ресурсної бази»

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Фонди банків, їх види, порядок формування та використання.
2. Концентрація та централізація банківського капіталу: світовий досвід та форми прояву в Україні.
3. Роль міжбанківського кредиту у формуванні банківських ресурсів.
4. Порядок формування і використання Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.
5. Система страхування банківських депозитів: міжнародний та вітчизняний досвід.
6. Маневрування кредитними ресурсами банків.
7. Методи формування залучених та запозичених ресурсів банку.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Розмір резервного фонду має становити

- A. 25% статутного капіталу
- B. 10% власного капіталу
- C. 50% статутного капіталу
- D. 50% власного капіталу банку

2. Власний капітал комерційних банків України має наступну структуру

- A. основний, додатковий капітал, відвернення
- B. основний, додатковий капітал, субординовані зобов'язання
- C. основний, додатковий капітал, емісійні різниці
- D. вірна відповідь відсутня

3. Субординований капітал банку характеризується наступними ознаками

- A. може бути погашений за ініціативою власника
- B. є короткостроковим
- C. дозволяється відстрочення виплати відсотків у разі відсутності прибутку
- D. немає вірної відповіді

4. Вклади (депозити) на вимогу - це

- A. грошові кошти в готівковій або безготівковій формах у національній, або

в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника на договірних засадах, на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі)

В. грошові кошти або банківські метали, що розміщені вкладниками в банках на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу вкладника

С. грошові кошти, що призначені для нагромадження заощаджень і можуть бути поповнені вкладником за рахунок додаткових внесків

Д. немає вірної відповіді

5. Вклади (депозити) строкові - це

А. грошові кошти або банківські метали, що розміщені вкладниками в банках на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу вкладника

В. грошові кошти, що призначені для нагромадження заощаджень і можуть бути поповнені вкладником за рахунок додаткових внесків

С. грошові кошти або банківські метали, розміщені вкладниками в банку на визначений договором строк

Д. немає вірної відповіді

6. Накопичувальні вклади (депозити) - це

А. грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у національній або в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк

В. грошові кошти, що призначені для нагромадження заощаджень і можуть бути поповнені вкладником за рахунок додаткових внесків

С. грошові кошти або банківські метали, що розміщені вкладниками в банках на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу вкладника

Д. немає вірної відповіді

7. Залучення банком депозитів юридичних і фізичних осіб підтверджується

А. договором з відкриттям банківського рахунку

В. договором банківського вкладу (депозиту) з видачею ощадної книжки

С. договором банківського вкладу (депозиту) з видачею ощадного (депозитного) сертифіката або видачею іншого документа, що підтверджує внесення грошової суми або банківських металів

Д. немає вірної відповіді

8. Банк відкриває вкладникові за договором банківського вкладу такий рахунок

А. поточний

В. депозитний

С. дотаційний

Д. немає вірної відповіді

9. Якими способами може здійснюватись виплата відсотків за депозитом

А. одноразово при погашенні депозиту

В. періодично

С. всі відповіді вірні

Д. немає вірної відповіді

10. Залежно від категорії вкладника депозити класифікуються

- A. депозити в національній та іноземній валютах
- B. депозити резидентів та нерезидентів
- C. депозити фізичних та юридичних осіб
- D. немає вірної відповіді

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Алексеєнко М.Д. Капітал банку: питання теорії і практики: [монографія]. / М.Д. Алексеєнко. — К.: КНЕУ, 2002. — 276 с.
2. Васюренко О.В. Банківські операції: [навч. посіб.] / О.В. Васюренко – К.: Знання, 2000. – 256 с.
3. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: [підручник] / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрійків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.
4. Дзюблюк О.В. Банківські операції: [підручник] / За ред. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2009. – 696 с.
5. Котковський В.С. Банківські операції [навч. посіб.] / В.С. Котковський, О.В. Неізнестна – К.: Кондор, 2011. – 498 с.
6. Коцовська Р. Операції комерційних банків: [підручник] / За ред. Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк. –К.: Алерта, 2004. – 500 с.
7. Кузнєцова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система [навч. посіб.] – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.
8. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків. – К.: Основи, 1999. – 962 с.
9. Міщенко В.І. Банківські операції: [підручник] / За ред. В.І. Міщенка, Н.Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с.
10. Мороз А.М. Банківські операції: [підручник] / За ред. А.М. Мороза. - К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.
11. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.] / І.М. Парасій-Вергуненко – К.: КНЕУ, 2003 – 347 с.
12. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку: [навч. посіб.] / Л.О. Примостка. — К.: КНЕУ, 2004. — 468 с.
13. Савлук М.І. Гроші та кредит: [підручник] – 4–те вид., перероб. і доп. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.М.Лазепко, М.Ф Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М.І. Савлука – К.:КНЕУ, 2006. – 744 с.
14. Савлук М.І. Вступ до банківської справи [навч. посіб.] / За ред. Савлука І.М. – К.: Лібра, 1998. – 344 с.
15. Тиркало Р.І. Банківська справа: [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / За ред. Р.І. Тиркала. – Тернопіль: Карт-бланш, 2001. – 314 с.

Допоміжна

16. Дмитрієва О.А. Оптимізація депозитної діяльності комерційного банку / О.А. Дмитрієва // Фінанси України. - 2004. - №5. - С. 138.

17. Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності: [підручник] / За ред. А.М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2003. – 599 с.

18. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №368 від 28.08.2001 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

19. Кириленко В.Б. Міжбанківське кредитування як недепозитне джерело залучених ресурсів. / В.Б. Кириленко // Фінанси, облік, аудит. – 2009. С. 226-232.

20. Масленченков Ю.С., Арсланбеков-Федоров А.А. Технология межбанковского кредитования в российских условиях / Ю.С. Масленченков, А.А. Арсланбеков-Федоров — М.: БДЦ-пресс, 2004. — 192 с.

21. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №2755-VI від 02.12.2010р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

22. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №615 від 17.09.2015 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

23. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними та фізичними особами [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №516 від 03.12.2003 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

24. Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №806 від 11.12.2014 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

25. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України №2121 від 07.12.2000 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

26. Про цінні папери та фондовий ринок [Електронний ресурс]: Закон України від 23.02.2006 р. №3480-IV. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

27. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]: Указ президента України №1070/2011 від 23.11.2011 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

28. Роуз П. Банковский менеджмент / П. Роуз; пер. с англ. – [2-е изд.]. – М.: Дело, 1997. – 768 с.

29. Тавасиев А.М. Банковское дело. Управление и технологии: [учеб. пособие] / Под ред. А.М. Тавасиева – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2001. – 836 с.

30. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №435-IV від 16.01.2003 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

ТЕМА 6 ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

Семінар 6.1. «Основи організації банківського кредитування»

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Покращення організації кредитних операцій банку та наступного контролю їх здійснення.

2. Шляхи розширення операцій банків з кредитування фізичних осіб.

3. Особливості кредитування малого та середнього бізнесу на сучасному етапі.

4. Кредитна політика вітчизняних банків та практичні аспекти її реалізації.

5. Особливості управління кредитним ризиком в банку в світлі останніх змін нормативно-правової бази.

6. Сучасні підходи до аналізу кредитоспроможності підприємств.

7. Форми забезпечення кредитів і проблеми реалізації заставного права вітчизняними банками.

Проблемні позики та управління ними (вітчизняний і світовий досвід).

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Кредитний портфель банку – це

A. сукупність усіх позик, які видані банком

B. сукупність усіх позик, які надані банку

C. правильні відповіді а) та б)

D. правильна відповідь відсутня

2. Під час здійснення банком кредитних операцій об'єктами

довгострокового кредитування можуть бути

A. будівництво нових підприємств

B. купівля цінних паперів

C. здійснення екологічних заходів

D. усі відповіді правильні

3. Банки надають кредит у таких випадках

A. підприємствам для придбання товарно-матеріальних цінностей

B. підприємствам, проти яких порушено справу про банкрутство

C. підприємства, які мають прострочену заборгованість за раніше отриманими позиками і несплаченими відсотками

D. всі відповіді вірні

4. Кредити, що надаються банком на необмежений термін і мають бути повернені на першу вимогу банку

A. строкові

B. до запитання

- C. прострочені
- D. пролонговані

5. Кредити, за якими банком перенесені строки повернення на пізніший термін шляхом оформлення додаткової угоди

- A. строкові
- B. до запитання
- C. прострочені
- D. пролонговані

6. Овердрафт - це...

- A. ломбардний кредит
- B. перевищення ліміту кредитування
- C. перевищення банком своїх повноважень
- D. заборгованість банку перед клієнтом

7. Які заходи може використовувати банк, щоб уникнути проблемних кредитів

- A. дострокове стягування боргу
- B. надання відстрочки
- C. проведення постійного контролю і моніторингу за виданими позичками
- D. всі відповіді вірні

8. З якою періодичністю кредитним працівником банку оцінюється фінансовий стан позичальника

- A. при видачі кредиту
- B. при видачі кредиту і надалі щомісяця
- C. при видачі кредиту і надалі раз у квартал
- D. немає вірної відповіді

9. Ризик забезпечення - це ризик

- A. неповернення кредиту
- B. знецінення грошей
- C. невчасного повернення кредиту
- D. зміни ціни застави

10. Яким вимогам повинна відповідати застава за банківським кредитом

- A. висока ліквідність
- B. низькі витрати на зберігання
- C. стабільні ціни
- D. всі відповіді вірні

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васюренко О.В. Банківські операції: [навч. посіб.] / О.В. Васюренко – К.: Знання, 2000. – 256 с.

2. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: [підручник] / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрійків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.
3. Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності: [підручник] / За ред. А.М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2003. – 599 с.
4. Дзюблюк О.В. Банківські операції: [підручник] / За ред. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2009. – 696 с.
5. Котковський В.С. Банківські операції [навч. посіб.] / В.С. Котковський, О.В. Неізнана – К.: Кондор, 2011. – 498 с.
6. Коцовська Р. Операції комерційних банків: [підручник] / За ред. Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк. – К.: Алерта, 2004. – 500 с.
7. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система [навч. посіб.] – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.
8. Любунь О.С., Кіреєв О.І., Денисенко М.П. Іпотечний ринок: [підручник] – К.: Атика, 2006. – 288 с.
9. Міщенко В.І. Банківські операції: [підручник] / За ред. В.І. Міщенка, Н.Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с.
10. Мороз А.М. Банківські операції: [підручник] / За ред. А.М. Мороза. – К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.
11. Пересада А.А., Майорова Т.В. Інвестиційне кредитування: [навч. посіб.] – К.: КНЕУ, 2002. – 271 с.
12. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.] / І.М. Парасій-Вергуненко – К.: КНЕУ, 2003 – 347 с.
13. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку: [навч. посіб.] / Л.О. Примостка. — К.: КНЕУ, 2004. — 468 с.
14. Роуз П. Банковский менеджмент / П. Роуз; пер. с англ. – [2-е изд.]. – М.: Дело, 1997. – 768 с.
15. Рябинина Л.Н. Деньги и кредит: [учеб. пособие]. / Л.Н. Рябинина. – К.: Центр учебной литературы, 2008. – 602 с.
16. Савлук М.І. Гроші та кредит: [підручник] – 4-те вид., перероб. і доп. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.М. Лазепко, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М.І. Савлука – К.: КНЕУ, 2006. – 744 с.
17. Савлук М.І. Вступ до банківської справи [навч. посіб.] / За ред. Савлука І.М. – К.: Лібра, 1998. – 344 с.
18. Тавасиев А.М. Банковское дело. Управление и технологии: [учеб. пособие] / Под ред. А.М. Тавасиева – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2001. – 836 с.
19. Тиркало Р.І. Банківська справа: [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / За ред. Р.І. Тиркала. – Тернопіль: Карт-бланш, 2001. – 314 с.
20. Челноков В.А. Букварь кредитования / В.А. Челноков. – М.: АОЗТ «Антидор», 1996. – 368 с.

Допоміжна

21. Бабенко А.С. Іпотечне кредитування: міжнародний досвід та українські

реалії / А.С. Бабенко, Н.О. Колокольцева // Фінанси, облік, аудит: Збірник наукових праць. Випуск 9. – К.: КНЕУ, 2007р. – с. 7–17.

22. Берегуля О. Іпотечне кредитування як банківська операція: теоретичні основи й умови проведення / О. Берегуля // Вісник НБУ. – 2007. - №10. – с. 46-48.

23. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №436-IV від 16.01.2003 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

24. Євтух О.Т. Іпотека в умовах аграрної реформи / О.Т. Євтух // Фінанси України. – 2001. - №7. – с. 9.

25. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №368 від 28.08.2001 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

26. Крупка М., Тенденції та проблеми формування ринку кредитних послуг в Україні / М. Крупка, О. Скаско // Вісник НБУ. – 2007. – №11. – с. 31-33.

27. Ольшанченко В. Кредитні операції в Україні / В. Ольшанченко // Бізнес (бухгалтерія) - 2003. - №22. - С. 65-70.

28. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України №2121 від 07.12.2000 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

29. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень [Електронний ресурс]: Закон України №1255–IV від 18.11.2003 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

30. Про захист прав споживачів [Електронний ресурс]: Закон України №1023-ХІІ від 12.05.1991 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

31. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №435-IV від 16.01.2003 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

32. Чайковський Я. Сучасний стан та перспективи розвитку банківського кредитування / Я. Чайковський // Банківська справа. – 2006. – №2. – с. 36-47.

ТЕМА 7.

ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

Семінар 7.1. «Операції банків з цінними паперами»

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Фондовий ринок в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку.
2. Роль комерційних банків на ринку державних цінних паперів.
3. Банківський сертифікат: сутнісні характеристики та перспективи емісії.
4. Емісія комерційними банками облігацій як джерело ресурсів.
5. Інвестиційна діяльність банків регіону та її ефективність.

6. Напрями капітальних вкладень комерційних банків і джерела їх фінансування.
7. Інвестиційні ризики та методи управління якістю інвестиційного портфеля комерційних банків.
8. Вексельний обіг в Україні: сучасний стан та проблеми розвитку.
9. Вплив вексельних операцій на результативність діяльності комерційних банків регіону.
10. Історія розвитку векселя і вексельного права.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. В Україні формується ... модель організації ринку цінних паперів

- A. банківська
- B. небанківська
- C. змішана
- D. конверсійна

2. Випуск акцій комерційного банку має бути зареєстрований у

- A. НБУ
- B. Національній комісії з питань регулювання цінних паперів та фондового ринку
- C. Біржовій комісії
- D. Комісії з питань акціонерних товариств

3. Згідно українського законодавства банки можуть емітувати

- A. іменні акції
- B. акції на пред'явника
- C. виключно прості акції
- D. всі відповіді вірні

4. Операції з вкладення коштів в цінні папери, нерухомість, статутні фонди підприємств та інші об'єкти, ринкова вартість яких здатна зростати і приносити банку дохід - це

- A. фінансові операції банку
- B. поточні операції банку
- C. інвестиційні операції банку
- D. вірна відповідь відсутня

5. До реальних інвестицій зараховують вкладення у

- A. нематеріальні активи
- B. фінансові інструменти власності
- C. фінансові боргові інструменти
- D. вірна відповідь відсутня

6. До прямих банківських інвестицій зараховують

- A. портфельні інвестиції
- B. інвестиції у власну діяльність
- C. купівлю акцій та облігацій
- D. вірна відповідь відсутня

7. Депозитарна діяльність комерційних банків включає

- A. зберігання цінних паперів
- B. обслуговування обігу цінних паперів
- C. первинне розміщення цінних паперів

D. видачу дивідендів за цінним паперами клієнтів

8. ДЕПО-рахунок – це рахунок

A. на якому обліковуються транзитні платежі

B. на якому обліковуються кошти за довгостроковими депозитами

C. на якому обліковуються цінні папери

D. який відкриває оди банк іншому

9. Комерційний банк може здійснювати емісію облігацій

A. за умови погашення усіх попередніх випусків облігацій

B. за умови беззбиткової діяльності банку

C. за умови повної оплати усіх випущених ним акцій

D. не може випускати облігації

10. 1 січня м. р. банк "Ажіо" придбав 20 звичайних акцій АТ "Дніпроенерго" за номінальною вартістю 100 грн. кожна. При цьому були сплачені комісійні 1,5% від вартості покупки. Через рік, 1 січня п. р. ці акції будуть котируватися по 128 грн., а річний дивіденд складе 10% від номінальної вартості акції. Визначте доход банку "Ажіо", якщо він вирішить продати акції

A. 730

B. 640

C. 2560

D. немає вірної відповіді

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васюренко О.В. Банківські операції: [навч. посіб.] / О.В. Васюренко – К.: Знання, 2000. – 256 с.

2. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: [підручник] / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрійків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.

3. Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності: [підручник] / За ред. А.М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2003. – 599 с.

4. Дзюблюк О.В. Банківські операції: [підручник] / За ред. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2009. – 696 с.

5. Коваленко Д.І. Гроші та кредит: теорія і практика: [навч. посіб.] / Д.І. Коваленко — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 344 с.

6. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші і кредит: теорія і практика: [навч. посіб.] / Д.І. Коваленко, В.В. Венгер – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 578 с.

7. Костюченко О.А. Банківське право України. Банківська система. Національний банк. Комерційні банки. Розрахунки і кредитування. Ринок цінних паперів. Національне валютне законодавство. Банківські системи зарубіжних країн. Інститут банківської таємниці / О.А. Костюченко. – К.: А.С.К., 2007. – 624 с.

8. Котковський В.С. Банківські операції [навч. посіб.] / В.С. Котковський, О.В. Неізнана – К.: Кондор, 2011. – 498 с.

9. Коцовська Р. Операції комерційних банків: [підручник] / За ред. Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк. –К.: Алерта, 2004. – 500 с.

10. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система [навч. посіб.] – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.

11. Міщенко В.І. Банківські операції: [підручник] / За ред. В.І. Міщенка, Н.Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с.

12. Мороз А.М. Банківські операції: [підручник] / За ред. А.М. Мороза. - К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.

13. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.] / І.М. Парасій-Вергуненко – К.: КНЕУ, 2003 – 347 с.

14. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку: [навч. посіб.] / Л.О. Примостка. — К.: КНЕУ, 2004. — 468 с.

15. Роуз П. Банковский менеджмент / П. Роуз; пер. с англ. – [2-е изд.]. – М.: Дело, 1997. – 768 с.

16. Савлук М.І. Гроші та кредит: [підручник] – 4-те вид., перероб. і доп. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.М.Лазепко, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М.І. Савлука – К.:КНЕУ, 2006. – 744 с.

17. Савлук М.І. Вступ до банківської справи [навч. посіб.] / За ред. Савлука І.М. – К.: Лібра, 1998. – 344 с.

18. Тавасиев А.М. Банковское дело. Управление и технологии: [учеб. пособие] / Под ред. А.М. Тавасиева – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2001. – 836 с.

19. Тиркало Р.І. Банківська справа: [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / За ред. Р.І. Тиркала. – Тернопіль: Карт-бланш, 2001. – 314 с.

Допоміжна

20. Білоус О.А. Операції комерційних банків на ринку цінних паперів / О.А. Білоус // Фінанси України. - 2005. - №9. - с. 93-98.

21. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №436-IV від 16.01.2003 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

22. Єдиний закон про простий та переказний вексель, прийнятий Женевською Вексельною конвенцією, 1930 р.

23. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №368 від 28.08.2001 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

24. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №2755-VI від 02.12.2010р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

25. Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №508 від 16.12.2002 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

26. Положення про провадження депозитарної і клірингової діяльності та

забезпечення здійснення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів Національним банком України [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №140 від 21.12.2017 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

27. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України №2121 від 07.12.2000 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

28. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України №1560-ХІІ від 18.09.1991 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

29. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]: Указ президента України №1070/2011 від 23.11.2011 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

30. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]: Закон України №2664-ІІІ від 12.07.2001 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

31. Про цінні папери та фондовий ринок [Електронний ресурс]: Закон України від 23.02.2006 р. №3480-ІV. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

32. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №435-ІV від 16.01.2003 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

ТЕМА 8.

ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ОБСЛУГОВУВАННЯ ПЛАТІЖНОГО ОБОРОТУ

Семінар 8.1. «Операції банків з обслуговування платіжного обороту»

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Платіжна система України: історія створення і перспективи розвитку.
2. Технології міжбанківських розрахунків на міжнародному рівні.
3. Міжнародні платіжні системи та їх діяльність в Україні.
4. Функціонування платіжних систем на основі електронних грошей.
5. Розвиток платіжних систем банку на базі сучасних електронних технологій.
6. Організація готівкового грошового обігу та шляхи його скорочення в Україні.
7. Платіжні картки і особливості їх впровадження в Україні.
8. Регулювання розрахунково-касового обслуговування клієнтів банків з боку НБУ.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. СЕП характеризується як система

- А. абсолютно закрита
- В. абсолютно відкрита
- С. з обмеженим доступом

D. немає вірної відповіді

2. За здійснення розрахунково-касового обслуговування банки отримують з клієнтів

A. комісію

B. гонорар

C. дивіденди

D. немає вірної відповіді

3. Коли кошти мають бути зараховані на рахунок одержувача

A. після списання з рахунку платника

B. перед списанням з рахунку платника

C. на наступний день після дня списання

D. немає вірної відповіді

4. Акредитиви бувають

A. відкличний

B. непідтверджений

C. переказний

D. всі відповіді вірні

5. Акредитив, в якому можлива зміна умов, називається

A. відкличний

B. непідтверджений

C. підтверджений

D. безвідкличний

6. Автоматично поновлюваний акредитив називається

A. револьверний

B. з червоною умовою

C. компенсаційний

D. вірна відповідь відсутня

7. Безумовний наказ клієнта банку, який веде його поточний рахунок, про сплату певної суми пред'явнику, являє собою

A. чек

B. вексель

C. платіжне доручення

D. всі відповіді вірні

8. Платіжна система, що забезпечує здійснення розрахунків між банківськими установами на території України має назву

A. система масових платежів

B. система електронних платежів

C. національна система платежів

D. система безготівкових платежів

9. Платіжне доручення виписується

A. постачальником

B. покупцем

C. банком постачальника

D. банком покупця

10. Платіжна вимога-доручення виписується

- A. продавцем
- B. банком продавця
- C. платником
- D. банком платника

11. Оплата розрахункового чеку виконується

- A. чекодавцем
- B. банком-емітентом
- C. банком чеко держателя
- D. бенефіціаром

12. При вичерпанні ліміту чекової книжки

- A. невикористані чеки здаються в НБУ
- B. невикористаними чеками можна користуватися після поповнення ліміту
- C. невикористані чеки залишаються у власника
- D. невикористані чеки підлягають знищенню

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васюренко О.В. Банківські операції: [навч. посіб.] / О.В. Васюренко – К.: Знання, 2000. – 256 с.
2. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: [підручник] / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрійків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.
3. Дзюблюк О.В. Банківські операції: [підручник] / За ред. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2009. – 696 с.
4. Коваленко Д.І. Гроші та кредит: теорія і практика: [навч. посіб.] / Д.І. Коваленко — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 344 с.
5. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші і кредит: теорія і практика: [навч. посіб.] / Д.І. Коваленко, В.В. Венгер – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 578 с.
6. Котковський В.С. Банківські операції [навч. посіб.] / В.С. Котковський, О.В. Неізнестна – К.: Кондор, 2011. – 498 с.
7. Коцовська Р. Операції комерційних банків: [підручник] / За ред. Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк. –К.: Алерта, 2004. – 500 с.
8. Кравцова Г.И. Деньги, кредит, банки: Справочное пособие / Под ред. Г.И. Кравцовой – Минск: Меркавание, 1994. – 286 с.
9. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система [навч. посіб.] – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.
10. Міщенко В.І. Банківські операції: [підручник] / За ред. В.І. Міщенка, Н.Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с.
11. Мороз А.М. Банківські операції: [підручник] / За ред. А.М. Мороза. - К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.
12. Мороз А.М. Центральний банк і грошово-кредитна політика: [підручник]

Допоміжна

13. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №436-IV від 16.01.2003 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

14. Єдиний закон про простий та переказний вексель, прийнятий Женевською Вексельною конвенцією, 1930 р.

15. Єдиний чековий закон, затверджений Женевською конвенцією, 1931 р.

16. ІНКОТЕРМС, 2000 р.

17. Інструкція з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей банків в Україні [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №29 від 31.03.2017 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

18. Інструкція про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №320 від 16.08.2006 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

19. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків банками у національній та іноземних валютах [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №492 від 12.11.2003 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

20. Положення про відкриття та функціонування кореспондентських рахунків банків–резидентів та нерезидентів в іноземній валюті та кореспондентські рахунки банків–нерезидентів в гривні [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №118 від 26.03.1998 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

21. Положення про електронні гроші в Україні [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №481 від 04.11.2010 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

22. Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №75 від 04.07.2018 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

23. Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №508 від 16.12.2002 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

24. Положення про порядок здійснення банками операцій за акредитивами [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №514 від 03.12.2003 р. (у редакції постанови Правління Національного банку України 11.04.2018 № 38) – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

25. Положення про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №43 від 04.02.2014 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

26. Про здійснення операцій з використанням електронних платіжних засобів [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №705 від 05.11.2014 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

27. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні [Електронний ресурс]: Закон України №2346-XIV від 05.04.2001 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

28. Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №22 від 21.01.2004 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

29. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті [Електронний ресурс]: Закон України від №185/94-ВР 23.09.1994 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

30. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №435-IV від 16.01.2003 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

ТЕМА 9. ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ

Семінар 9.1. «Економіко-правові основи організації здійснення банками валютних операцій»

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Розвиток інструментів кредитування в міжнародній торгівлі

2. Розвиток операцій банків з дорогоцінними металами

3. Організація позабіржового міжбанківського валютного ринку в Україні.

4. Здійснення міжнародних розрахунків за допомогою акредитивів. Види, сутність, особливості та правила використання міжнародних акредитивів, відповідальність за акредитивами.

5. Організація готівкового валютного ринку в Україні.

6. Здійснення операцій “інкасо” в міжнародних розрахунках: види, сутність, особливості, розрахунки та правила використання операцій “інкасо”.

7. Правила відкриття валютних рахунків в Україні: резидентами та нерезидентами.

8. Здійснення міжнародних розрахунків за допомогою векселів: види, сутність, особливості, розрахунки та правила складання і використання міжнародних векселів.

9. Міжнародні розрахунки за допомогою банківських переказів. Їх властивості та особливості застосування.

10. Міжнародні розрахунки за допомогою платіжних карток. Види, сутність, умови використання та принципи грошового забезпечення платіжних карток.

11. Валютні угоди з негайною поставкою: сутність, особливості, розрахунки та

умови застосування операцій типу “спот” та їх різновидів.

12. Форвардні валютні угоди: сутність, методика обчислення курсу “форвард”, основні параметри, особливості, розрахунки та умови застосування.

13. Ф’ючерсні валютні угоди: сутність, розрахунки та умови застосування.

14. Опціонні валютні угоди: види, сутність, розрахунки та умови застосування.

15. Валютне регулювання в Україні.

16. Валютний арбітраж: види, особливості реалізації та оцінка обсягів прибутків і збитків.

3. Розв’яжіть тестові завдання.

1. Операції з валютними цінностями банки України можуть здійснювати лише при наявності

- A. валютної позиції
- B. відповідного письмового дозволу
- C. іноземних клієнтів
- D. валюти на рахунках в НБУ

2. Кореспондентські рахунки за міжнародними розрахунками поділяються на рахунки

- A. типу “Н” і типу “П”
- B. НОСТРО та ЛОРО
- C. обмінні та курсові
- D. балансові та позабалансові

3. Суб’єктами міжбанківського валютного ринку України є

- A. фізичні особи–суб’єкти підприємницької діяльності
- B. уповноважені банки
- C. підприємства–імпортери продукції
- D. підприємства–експортери продукції

4. Продаж за бажанням клієнта його коштів в іноземній валюті першої групи класифікатора на міжбанківського валютного ринку України повинен здійснитися не пізніше

- A. 2 банківських днів
- B. тижня
- C. 5 банківських днів
- D. наступного дня

5. Клієнт–резидент зобов’язаний використати куплену або обміняну в установленому порядку іноземну валюту не пізніше

- A. 2 банківських днів
- B. тижня
- C. 5 банківських днів
- D. наступного дня

6. Що забороняється здійснювати суб’єктам міжбанківського валютного ринку України під час проведення торговельної сесії

A. брати участь у торговельній сесії не одержавши підтвердження НБУ про прийняття заявки

B. перевищувати під час торговельної сесії зазначений у заявці обсяг купівлі інвалюти

С. здійснювати торгівлю іноземною валютою за договірним обмінним курсом за кожною операцією

Д. всі відповіді вірні

7. Що мають право здійснювати суб'єкти ринку на міжбанківському валютному ринку України

А. здійснювати торгівлю іноземною валютою за договірним обмінним курсом за кожною операцією

В. здійснювати валютні операції на умовах «форвард» для хеджування ризиків зміни курсу іноземної валюти щодо іншої валюти за умови, що обидві валюти є валютами першої групи класифікатора

С. купити в межах лімітів відкритої валютної позиції іноземну валюту за безготівкові гривні в НБУ виключно для забезпечення виконання заяв і доручень власних клієнтів (крім інших уповноважених банків) та здійснення власних операцій

Д. в разі продажу клієнтам іноземної валюти мають право за згодою клієнта здійснити обмін цієї валюти на міжнародному ринку з подальшим продажем обмінної іноземної валюти

8. Зовнішньоекономічна діяльність комерційного банку пов'язана

А. зі здійсненням операцій в іноземній валюті при експорті товарів

В. зі здійсненням банківських операцій в гривнях та іноземній валюті при імпорті товарів і їх реалізації

С. зі здійсненням банківських операцій в національній і іноземній валюті при експорті-імпорті товарів і послуг та їх реалізація за іноземну валюту

Д. немає вірної відповіді

9. Різниця залишків коштів в іноземних валютах, які формують кількісно незбіжні зобов'язання (пасиви) і вимоги (активи) для учасників валютного ринку, - це

А. відкрита валютна позиція

В. валютна позиція

С. коротка відкрита валютна позиція

Д. довга валютна позиція

10. Крос-курс - це

А. співвідношення між двома валютами, яке визначено через їх курс до третьої валюти

В. різниця між курсами продавця та покупця

С. курс, згідно з яким банк продає валюту

Д. курс, згідно з яким банк купує валюту

11. Ймовірність для банку грошових збитків або зменшення вартості капіталу внаслідок несприятливих змін валютних курсів у період від придбання до продажу позицій у валюті – це

А. валютний ризик банку

В. процентний ризик банку

С. ризик ліквідності банку

Д. кредитний ризик банку

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Боришкевич О. Банківське кредитування міжнародної торгівлі / О. Боришкевич // Вісник НБУ. – 2002. - №4. – с. 47-49.
2. Боришкевич О.В., Краснова І.В., Білошапка В.С. Баріда Н.П., Макаренко О.І., Краснов В.Г. Валютне регулювання та контроль: [навч. посіб.] / О.В. Боришкевич (заг. ред.). — К: КНЕУ, 2008. — 400с.
3. Васюренко О.В. Банківські операції: [навч. посіб.] / О.В. Васюренко – К.: Знання, 2000. – 256 с.
4. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: [підручник] / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрійків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.
5. Дзюблюк О.В. Банківські операції: [підручник] / За ред. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2009. – 696 с.
6. Котковський В.С. Банківські операції [навч. посіб.] / В.С. Котковський, О.В. Неізнана – К.: Кондор, 2011. – 498 с.
7. Коцовська Р. Операції комерційних банків: [підручник] / За ред. Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк. –К.: Алерта, 2004. – 500 с.
8. Кузнєцова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система [навч. посіб.] – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.
9. Міщенко В.І. Банківські операції: [підручник] / За ред. В.І. Міщенка, Н.Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с.
10. Мороз А.М. Банківські операції: [підручник] / За ред. А.М. Мороза. - К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.
11. Петрашко Л.П. Валютні операції: [навч. посіб.] / Л.П. Петрашко - К.: КНЕУ, 2001. – 204 с.
12. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку: [навч. посіб.] / Л.О. Примостка. — К.: КНЕУ, 2004. — 468 с.
13. Примостка Л.О. Управління банківськими ризиками [навч. посіб.] / За ред. Л.О. Примостки – К.: КНЕУ, 2007.- 600 с.
14. Руденко Л.В. Організація міжнародних кредитно-розрахункових операцій в банках: [навч. посіб.] - К.: Академія, 2002. – 376 с.
15. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції: [навч. посіб.] – К.: ЦУЛ, 2003. – 616 с.
16. Савлук М.І. Міжнародні розрахунки та валютні операції [навч. посіб.] / О.І. Береславська, О.М. Наконечний, М.Г. Пясецька та ін.; За заг. ред. М.І. Савлука. - К.: КНЕУ, 2002. - 392 с.
17. Тиркало Р.І. Банківська справа: [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / За ред. Р.І. Тиркала. – Тернопіль: Карт-бланш, 2001. – 314 с.

Допоміжна

18. Єдиний закон про простий та переказний вексель, прийнятий

Женевською Вексельною конвенцією, 1930 р.

19. Єдиний чековий закон, затверджений Женевською конвенцією, 1931 р.

20. ІНКОТЕРМС, 2000 р.

21. Інструкція з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей банків в Україні [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №29 від 31.03.2017 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

22. Інструкція про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №148 від 27.05.2008 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

23. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків банками у національній та іноземних валютах [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №492 від 12.11.2003 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

24. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №2755-VI від 02.12.2010р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

25. Положення про валютний контроль [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №49 від 08.02.2000 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

26. Положення про встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та курсу банківських металів і розрахунку довідкового значення курсу гривні до долара США [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №80 від 19.07.2018 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

27. Положення про електронні гроші в Україні [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №481 від 04.11.2010 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

28. Положення про здійснення операцій з банківськими металами [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ № 325 від 06.08.2003 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

29. Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №75 від 04.07.2018 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

30. Положення про порядок здійснення банками операцій за акредитивами [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №514 від 03.12.2003 р. (у редакції постанови Правління Національного банку України 11.04.2018 № 38) – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

31. Положення про порядок надання банкам і філіям іноземних банків генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №281 від 15.08.2011 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

32. Положення про порядок погодження Національним банком України типових (зразкових) форм деривативів [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ № 793 від 04.12.2014 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

33. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №281 від 10.08.2005 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

34. Правила використання готівкової інвалюти на території України [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ № 200 від 30.05.2007 р. – Режим

доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

35. Правила здійснення за межі України та в Україні переказів фізичних осіб за поточними валютними неторговельними операціями та виплати в Україні [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №496 від 29.12.2007 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

36. Правила надання послуг поштового зв'язку [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України №270 від 05.03.2009 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

37. Правила функціонування Системи підтвердження угод на міжбанківському валютному ринку України Національного банку України та перерахування (зарахування) коштів за окремими операціями з іноземною валютою і банківськими металами [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №281 від 10.08.2005 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

38. Про валюту і валютні операції [Електронний ресурс]: Закон України №2473-VIII від 21.06.2018. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

39. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України №1576-XII від 19.09.1991 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

40. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті [Електронний ресурс]: Закон України від №185/94-ВР 23.09.1994 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

41. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]: Закон України №2664-III від 12.07.2001 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

42. Уніфіковані правила для гарантії. Публікація МТП №458, 1992 р.

43. Уніфіковані правила для інкасо. Публікація МТП №522, 1996 р.

44. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів. Публікація МТП №500, 1993 р.

45. Положення про порядок погодження Національним банком України типових (зразкових) форм деривативів [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ № 793 від 04.12.2014 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

46. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №281 від 10.08.2005 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

ТЕМА 10.

НЕТРАДИЦІЙНІ БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ ТА ПОСЛУГИ

Семінар 10. «Нетрадиційні банківські операції та послуги»

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення*

теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Роль та значення комісійно-посередницьких операцій у діяльності банків.
2. Стан та проблеми розвитку лізингу в Україні.
3. Факторингові та форфейтингові операції у діяльності банків регіону.
4. Фінансовий інжиніринг та можливості його впровадження банками.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Факторинг - це

- A. позичка під дебіторські рахунки
- B. переказ коштів з рахунку покупця на рахунок постачальника
- C. купівля банком у клієнта дебіторських рахунків
- D. кредитування позичальника без визначення строку

2. Збереження цінностей у сейфах - це

- A. агентська послуга
- B. управління майном
- C. факторинг
- D. форфейтинг

3. Довгострокова здача в оренду основних фондів - це

- A. факторинг
- B. овердрафт
- C. лізинг
- D. акредитив

4. Операції комерційних банків і спеціальних фінансових інститутів, спрямовані на управління майном і здійснення інших послуг за дорученням клієнта і у його інтересах це

- A. факторингові послуги
- B. лізингові послуги
- C. кредитні операції
- D. немає вірної відповіді

5. Факторингові операції не проводяться за грошовими вимогами

- A. фізичних осіб
- B. підприємців без утворення юридичної особи
- C. філій і відділень суб'єктів господарювання, що не мають статусу юридичної особи
- D. всі відповіді вірні

6. Господарська операція фізичної чи юридичної особи, що передбачає передачу орендарю права користування основними фондами на термін, що не перевищує термін їхньої повної амортизації, з обов'язковим поверненням таких основних фондів їх власнику після закінчення терміну дії угоди, це

- A. фінансовий лізинг
- B. трастова операція
- C. оперативний лізинг
- D. довгострокове кредитування

7. Найчастіше при здійсненні форфейтингу використовуються

- A. рахунки-фактури

- В. рахунки дебіторів
- С. векселі
- Д. чеки

8. Банківським послугам притаманна наявність наступних ознак, які відрізняють їх від банківських операцій

А. обов'язковість формування ресурсної бази, насамперед, зобов'язань банку

- В. доходи від надання послуг можуть бути плаваючими
- С. за користування послугами клієнти сплачують комісійні
- Д. вірна відповідь відсутня

9. Який вид лізингу передбачає можливість викупу об'єкта лізингу після закінчення дії договору лізингу

- А. оперативний
- В. чистий
- С. сублізинг
- Д. фінансовий

10. До трастових банківських послуг зараховують

- А. консультаційні
- В. інформаційні
- С. агентські
- Д. вірна відповідь відсутня

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Васюренко О.В. Банківські операції: [навч. посіб.] / О.В. Васюренко – К.: Знання, 2000. – 256 с.
2. Внукова Н.М. Основи факторингу [навч. посіб.] / Н.М. Внукова – К.: Знання, КОО, 1998. – 174 с.
3. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: [підручник] / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрійків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.
4. Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності: [підручник] / За ред. А.М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2003. – 599 с.
5. Дзюблюк О.В. Банківські операції: [підручник] / За ред. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2009. – 696 с.
6. Котковський В.С. Банківські операції [навч. посіб.] / В.С. Котковський, О.В. Неізнестна – К.: Кондор, 2011. – 498 с.
7. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система [навч. посіб.] – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.
8. Міщенко В.І. Банківські операції: [підручник] / За ред. В.І. Міщенка, Н.Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с.
9. Мороз А.М. Банківські операції: [підручник] / За ред. А.М. Мороза. - К.:

КНЕУ, 2008. – 608 с.

10. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку: [навч. посіб.] / Л.О. Примостка. — К.: КНЕУ, 2004. — 468 с.

11. Роуз П. Банковский менеджмент / П. Роуз; пер. с англ. – [2-е изд.]. – М.: Дело, 1997. – 768 с.

12. Тавасиев А.М. Банковское дело. Управления и технологии: [учеб. пособие] / Под ред. А.М. Тавасиева – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2001. – 836 с.

13. Тиркало Р.І. Банківська справа: [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / За ред. Р.І. Тиркала. – Тернопіль: Карт-бланш, 2001. – 314 с.

Допоміжна

14. Васильчишин О. Лізинг у діяльності банків / О. Васильчишин // Вісник НБУ. - 2003. - №8. - с.55-57.

15. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №436-IV від 16.01.2003 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

16. Гутко Л.М. Механізм здійснення факторингових операцій та страхування ризику невиконання зобов'язань за договорами факторингу / Л.М. Гутко // Економіка. Фінанси. Право. – 2006. - №9. – С. 6-8.

17. Дрегеда О. Послуги як продукт банківської діяльності / О. Дрегеда // Банківська справа. – 2003. – с. 73-79.

18. Карбовник А.М. Перспективи розвитку банківських послуг / А.М. Карбовник // Фінанси України. – 2002. - №7. – с. 110-115.

19. Конвенція УНІДРУА про міжнародний факторинг (Оттава, 28 травня 1988 року)

20. Лобанова А.Л. Перспективи розвитку ринку нетрадиційних банківських послуг України / А.Л. Лобанова // Фінанси України. – 2003. - №3. – с. 133-140.

21. Парнюк В. Активізація лізингу – запорука структурних зрушень в економіці / В. Парнюк // Вісник НБУ. -2003. - №4. – с. 49-52.

22. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України №2121 від 07.12.2000 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

23. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]: Закон України №2664-III від 12.07.2001 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

24. Про фінансовий лізинг [Електронний ресурс]: Закон України від 11.12.2003 р. №1381-IV. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

25. Склеповий Є.В. Ринок факторингових послуг в Україні / Є.В. Склеповий // Фінанси України. - 2005 - №9 – С. 109-115.

26. Смачило В.В. Сутність факторингу та його використання при управлінні дебіторською заборгованістю в Україні / В.В. Смачило // Фінанси України. - 2007. - №7. - с.35-45.

27. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України №435-IV від 16.01.2003 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

ТЕМА 11. БАНКІВСЬКА СИСТЕМА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Семінар 11. «Банківська система в умовах глобалізації»

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Розвиток міжнародного банківського бізнесу в умовах глобалізації: злиття та поглинання.

2. Вплив іноземного капіталу на банківську систему України.

3. Іноземні банки на фінансових ринках країн Центрально-Східної Європи.

4. Конкурентоспроможність банківської системи України в глобалізаційному просторі.

5. Особливості взаємодії банківської системи України з міжнародними фінансовими організаціями.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Метою діяльності міжнародних фінансово-кредитних інститутів є

А. створення нових організаційних форм діяльності транснаціональних банків

В. розроблення та координування стратегії й тактики розвитку світової валютно-кредитної та фінансової систем

С. офшоризація банківської діяльності

Д. акумуляція та використання фінансових ресурсів для забезпечення стабільності національного, регіонального та світового економічного розвитку

2. Центральні банки країн євросони делегували Європейському центральному банку такі функції

А. проведення грошово-кредитної політики

В. емісія грошових знаків

С. банківський нагляд

Д. немає вірної відповіді

3. Характерні риси операцій центральних банків проявляються у трьох напрямках

А. центральні банки мають монопольне право емісії грошових знаків

В. центральні банки обслуговують специфічну клієнтуру

С. метою функціонування центральних банків, на відміну від комерційних, не є отримання прибутку

Д. метою функціонування центральних банків, як і комерційних, є отримання прибутку

4. Головна мета ЄСЦБ

А. підтримка цінової стабільності

- В. є кредитором останньої інстанції, організує систему рефінансування
- С. забезпечення паритету купівельної спроможності валют
- Д. немає правильної відповіді

5. Хто має право емітувати євро

- А. виключно Європейський Центральний банк
- В. центральні банки країн учасниць ЄСЦБ
- С. Європейський Центральний банк та центральні банки країн учасниць ЄСЦБ
- Д. немає вірної відповіді

6. Яка з нижченаведених міжнародних фінансових установ надає короткострокові позики різним країнам

- А. МБРР
- В. Міжнародна асоціація розвитку
- С. МВФ
- Д. Європейське економічне співтовариство

7. Сукупність способів, інструментів та органів (інститутів), за допомогою яких здійснюються грошові розрахунки в рамках світового господарства – це

- А. платіжний баланс
- В. міжнародні валютні відносини
- С. світова валютна система
- Д. світова платіжна система

8. У якому випадку центральний банк країни, здійснюючи валютні інтервенції, продає іноземну валюту із своїх резервів

- А. якщо курс національної валюти на ринку завищений
- В. якщо є потреба підтримувати курс національної валюти на високому рівні
- С. якщо в розрахунках з іншими країнами сформувався пасивний платіжний баланс
- Д. всі відповіді вірні

9. У якому випадку центральний банк країни вдається до скуповування іноземної валюти на внутрішньому валютному ринку

- А. щоб підтримати курс національної валюти на належному рівні
- В. щоб стимулювати розвиток експорту
- С. щоб обмежити коливання валютного курсу
- Д. немає правильної відповіді

10. Світовий фінансовий ринок, на якому операції з різноманітними інструментами здійснюються в євровалютах (у валютах, відмінних від валюти країни, в якій розміщуються банки, що здійснюють ці операції), – це

- А. доларовий ринок
- В. євроринок
- С. національний ринок
- Д. фінансовий ринок

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Біленчук П.Д. Банківське право: українське та європейське: [навч. посіб.] / П.Д. Біленчук, О.Г. Диннік, І.О. Лютий, О.В. Скороход; за ред. П.Д. Біленчука. – К.: Атіка, 1999. – 400 с.
2. Дзюблюк О.В. Банківські операції: [підручник] / За ред. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2009. – 696 с.
3. Котковський В.С. Банківські операції [навч. посіб.] / В.С. Котковський, О.В. Неізнана – К.: Кондор, 2011. – 498 с.
4. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система [навч. посіб.] – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.
5. Роуз П. Банковский менеджмент / П. Роуз; пер. с англ. – [2-е изд.]. – М.: Дело, 1997. – 768 с.
6. Савлук М.І. Міжнародні розрахунки та валютні операції [навч. посіб.] / О.І. Береславська, О.М. Наконечний, М.Г. Пясецька та ін.; За заг. ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2002. – 392 с.
7. Тавасиев А.М. Банковское дело. Управление и технологии: [учеб. пособие] / Под ред. А.М. Тавасиева – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2001. – 836 с.

Допоміжна

8. Банки України: факти, обговорення, аналіз [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.uabank.net>.
9. Український банківський портал [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.banker.com.ua>.

ТЕМА 12. СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Семінар 12. «Стабільність банківської системи»

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Вплив економічної кризи на фінансовий стан комерційних банків України.
 2. Діяльність банківського сектора регіону у поточному році.
 3. Міжнародні підходи до оцінки фінансової стійкості комерційних банків.

4. Особливості управління ризиком банківської ліквідності.
5. Особливості управління кредитним ризиком банку.
6. Особливості управління процентним ризиком банку.
7. Особливості управління ринковим ризиком банку.
8. Особливості управління операційним ризиком банку.
9. Завдання та функції внутрішнього контролю в банку.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Основними джерелами доходів комерційного банку є

- A. проценти за кредитами
- B. доходи від комісійно-посередницьких операцій
- C. доходи від операцій з цінними паперами
- D. всі відповіді вірні

2. До складу операційних витрат комерційного банку належать

- A. витрати на утримання персоналу
- B. проценти по кредитах
- C. проценти по депозитах
- D. штрафи сплачені

3. Рентабельність капіталу – це співвідношення між

- A. прибутком банку та капіталом
- B. прибутком банку та активами
- C. чистим прибутком банку та капіталом
- D. чистим процентним доходом та капіталом

4. Чиста процентна маржа – це співвідношення між

- A. прибутком банку та під процентними активами
- B. чистим процентним доходом та активами банку
- C. чистим процентним доходом та капіталом
- D. чистим прибутком банку та капіталом

5. Встановлення економічних нормативів для комерційних банків має на меті

- A. захист інтересів вкладників і кредиторів банку
- B. попередження зловживань та шахрайства у діяльності банку
- C. забезпечення стабільності та надійності банківської системи
- D. всі відповіді вірні

6. До складових процентного доходу належать

- A. проценти, отримані від кредитів, наданих юридичним і фізичним особам, від міжбанківських депозитів і кредитів та дохід у вигляді відсотків від операцій з цінними паперами
- B. проценти, отримані від наданих кредитів, доходи від розрахунково-касового обслуговування клієнтів та від торгівлі іноземною валютою
- C. операційний дохід, комісійний дохід, торговельний та інші види доходу
- D. всі відповіді вірні

7. Ліквідність банку – це

- A. його здатність забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань
- B. його здатність задовольнити усі кредитні заявки клієнтів

- C. його можливість отримувати позики на міжбанківському ринку
- D. дотримання ним нормативу обов'язкових резервів

8. До непроцентних доходів банку відносять надходження від

- A. кредитів клієнтам, міжбанківських кредитів
- B. усіх кредитів та надходження від комісійних платежів
- C. кредитів клієнтам, міжбанківських кредитів, боргових цінних паперів
- D. комісійних платежів, торговельних операцій, отриманих дивідендів

9. В активі банківського балансу статті згруповані і розміщені в міру зниження ліквідності

- A. каса, коррахунки в НБУ та інших банках, основні засоби, кредитний та інвестиційний портфелі, державні цінні папери
- B. первинні резерви, вторинні резерви, кредитний портфель, інвестиційний портфель, основні засоби та інші активи
- C. всі відповіді вірні
- D. правильної відповіді немає

10. Інтегральним показником прибутковості та ефективності є

- A. ліквідність
- B. платоспроможність
- C. рентабельність
- D. рівень ділової активності

11. Процентна маржа банку визначається як

- A. різниця між непроцентними доходами (комісійні доходи, прибуток від торгових операцій, отримані штрафи) і непроцентними витратами (комісійні витрати, витрати на утримання персоналу, експлуатаційні витрати й ін.)
- B. різниця між процентними доходами і процентними витратами банку
- C. різниця між загальними доходами і загальними витратами банку
- D. немає вірної відповіді

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Біленчук П.Д. Банківське право: українське та європейське: [навч. посіб.] / П.Д. Біленчук, О.Г. Диннік, І.О. Лютий, О.В. Скороход; за ред. П.Д. Біленчука. – К.: Атіка, 1999. – 400 с.
2. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: [підручник] / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрійків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.
3. Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності: [підручник] / За ред. А.М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2003. – 599 с.
4. Дзюблюк О.В. Банківські операції: [підручник] / За ред. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2009. – 696 с.
5. Костюченко О.А. Банківське право України. Банківська система. Національний банк. Комерційні банки. Розрахунки і кредитування. Ринок цінних

паперів. Національне валютне законодавство. Банківські системи зарубіжних країн. Інститут банківської таємниці / О.А. Костюченко. – К.: А.С.К., 2007. – 624 с.

6. Котковський В.С. Банківські операції [навч. посіб.] / В.С. Котковський, О.В. Неізнана – К.: Кондор, 2011. – 498 с.

7. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система [навч. посіб.] – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.

8. Міщенко В.І. Банківські операції: [підручник] / За ред. В.І. Міщенка, Н.Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с.

9. Мороз А.М. Банківські операції: [підручник] / За ред. А.М. Мороза. - К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.

10. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.] / І.М. Парасій-Вергуненко – К.: КНЕУ, 2003 – 347 с.

11. Примостка Л.О. Управління банківськими ризиками [навч. посіб.] / За ред. Л.О. Примостки – К.: КНЕУ, 2007.- 600 с.

12. Тавасиев А.М. Банковское дело. Управления и технологии: [учеб. пособие] / Под ред. А.М. Тавасиева – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2001. – 836 с.

Допоміжна

13. Голуб В.М. Меморандум кредитної політики комерційного банку / В.М. Голуб // Фінанси України. – 2001. - №12. – с. 21.

14. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №368 від 28.08.2001 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

15. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №104 від 15.03.2004 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

16. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №361 від 02.08.2004 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

17. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ № 351 від 30.06.2016 р. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

18. Порядок визначення та затвердження рейтингової оцінки банку за рейтинговою системою CAMELSO [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №393-рш від 01.11.2016 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

19. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України №2121 від 07.12.2000 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

20. Чайковський Я. Робота комерційних банків з проблемними кредитами / Я. Чайковський // Банківська справа. – 2001. - №6. – с. 50-53.

ТЕМА 13. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Семінар 13. «Державне регулювання банківської системи»

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Основні компоненти рейтингової системи CAMELS.

2. Основні вимоги FATF і організація боротьби з легалізацією "брудних грошей" у банківському секторі економіки.

3. Підвищення ефективності банківського нагляду.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. До адміністративних методів регулювання банківської діяльності відносять:

A. нагляд за банківською діяльністю

B. установлення економічних нормативів

C. установлення нормативів обов'язкового резервування

D. реєстрацію та ліцензування

2. До індикативних методів регулювання банківської діяльності відносять

A. нагляд за банківською діяльністю

B. установлення економічних нормативів

C. реєстрацію та ліцензування банків

D. використання інструментів монетарної політики

3. До заходів впливу попереднього реагування, які НБУ застосовує до комерційних банків, належить

A. програма фінансового оздоровлення

B. накладення штрафів на банки

C. відсторонення керівництва від управління банком

D. всі відповіді вірні

4. До примусових заходів впливу, які НБУ застосовує до комерційних банків, належить

A. призначення тимчасової адміністрації

B. письмове застереження

C. програма фінансового оздоровлення

D. укладення письмової угоди

5. Існують наступні форми регулювання банківської діяльності

A. на рівні НБУ, на рівні самого комерційного банку

B. адміністративне регулювання, індикативне регулювання

C. превентивне регулювання, нормативне регулювання

D. немає вірної відповіді

6. За об'єктом дослідження контроль поділяється на

A. плановий та позаплановий

B. попередній та послідовний

C. документальний та фактичний

D. немає вірної відповіді

7. Ефективний банківський нагляд ґрунтується на адекватній правовій інфраструктурі, яка має наступні рівні

A. перший та другий

B. законодавство, серія регулятивних правил, роз'яснення політики

C. вступний, дистанційний, виїзне інспектування

D. немає вірної відповіді

8. Визначені наступні форми контролю при здійсненні наглядом своїх функцій

A. поточний, послідовний, кінцевий

B. превентивний, захисний, регулюючий

C. вступний, попередній, поточний

D. немає вірної відповіді

9. Нагляд передбачає використання наступних головних інструментів

A. дистанційний нагляд, інспекційні перевірки

B. документальний, безвиїзний

C. аудит, перевірка, ревізія

D. немає вірної відповіді

10. Вступний контроль – це:

A. систематична перевірка виконання встановлених нормативними документами вимог з забезпечення банківської діяльності

B. заздалегідь спланована система професійно обґрунтованих дій перевіряючих органів виконавчої влади, спрямованих на визначання стану комерційного банку щодо його відповідності встановленим вимогам, нормам та стандартам;

C. функція управління, яка полягає у перевірці виконання завдань банківськими установами, з метою отримання інформації щодо виконання завдань та вжиття своєчасних заходів для досягнення результату

D. окремий різновид перевірки банку, що здійснюється з метою визначення наявності у банку умов, необхідних для здійснення державної реєстрації банку, отримання письмового дозволу на здійснення операцій, інших ліцензій

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Біленчук П.Д. Банківське право: українське та європейське: [навч. посіб.] / П.Д. Біленчук, О.Г. Диннік, І.О. Лютий, О.В. Скороход; за ред. П.Д. Біленчука. –

К.: Атіка, 1999. – 400 с.

2. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: [підручник] / О.Д. Вовчак, Н.М. Рушишин, Т.Я. Андрійків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.

3. Дзюблюк О.В. Банківські операції: [підручник] / За ред. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, Економічна думка, 2009. – 696 с.

4. Костюченко О.А. Банківське право України. Банківська система. Національний банк. Комерційні банки. Розрахунки і кредитування. Ринок цінних паперів. Національне валютне законодавство. Банківські системи зарубіжних країн. Інститут банківської таємниці / О.А. Костюченко. – К.: А.С.К., 2007. – 624 с.

5. Котковський В.С. Банківські операції [навч. посіб.] / В.С. Котковський, О.В. Неізнана – К.: Кондор, 2011. – 498 с.

6. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система [навч. посіб.] – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.

7. Міщенко В.І. Банківські операції: [підручник] / За ред. В.І. Міщенка, Н.Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с.

8. Неізнана О.В. Банківський нагляд: [навч. посіб.] / В.С. Котковський, О.В. Неізнана, С.І. Головка, К.В. Мстоян – Львів: «Магнолія-2006», 2014. – 314 с.

9. Орлюк О.П. Банківське право: [навч. посіб.] / О.П. Орлюк. - К.: Юрінком Інтер, 2006. – 392 с.

10. Пуховкіна М.Ф., Остапішин Т.П., Білошапка В.С. Центральний банк і грошово-кредитна політика: [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни]. – К.: КНЕУ, 2003. – 180 с.

11. Тавасиев А.М. Банковское дело. Управление и технологии: [учеб. пособие] / Под ред. А.М. Тавасиева – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2001. – 836 с.

12. Яценюк А.П., Міщенко В.І., Коваленко В.В., Коренєва О.Г. Банківський нагляд: [навч. посіб.] / А.П. Яценюк, В.І. Міщенко, В.В. Коваленко, О.Г. Коренєва. – К.: Знання, 2004. – 406 с.

Допоміжна

13. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: Постанова НБУ №368 від 28.08.2001 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

14. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №104 від 15.03.2004 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

15. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №361 від 02.08.2004 р. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

16. Методологічні роз'яснення до основних принципів ефективного банківського нагляду. Базельський комітет з банківського нагляду, жовтень, 2006.

17. Національний банк України. Офіційна сторінка: [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

18. Порядок визначення та затвердження рейтингової оцінки банку за рейтинговою системою CAMELSO [Електронний ресурс]: Постанова Правління НБУ №393-рш від 01.11.2016 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

19. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України №2121 від 07.12.2000 р. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

20. Про Національний банк України [Електронний ресурс]: Закон України від 20.05.1999 р. №679-XIV. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

Навчальне видання

Неізнєстна Олена Володимирівна

Кафедра фінансів і банківської справи

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 4,5.

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50005, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Трамвайна, 16.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.